

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1927.

Andra kammaren.

Nr 5.

Måndagen den 31 januari.

Kl. 8 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 25 innevarande januari.

§ 2.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionerna:

nr 48, angående rätt för vissa lärare vid folk- och småskolor att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring vid lotsbarnskola;

nr 52, angående de icke rättsbildade domsagobiträdenas avlöningsförhållanden och anställningsvillkor; och

nr 53, angående inköp av ett markområde för anläggande av väg till folkskoleseminariet i Lund m. m.;

till jordbruksutskottet propositionen, nr 55, angående garanti för ett lån, avsett att upptagas av Kalix älvs flottningsförening; samt

till bevillningsutskottet propositionerna:

nr 54, angående tullfri införsel av en telefonkabel; och

nr 56, med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

§ 3.

Vidare föredrogs herr *Jonssons* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa spörsmål angående tillämpningen av 9 § 2 mom. lagen med vissa bestämmelser rörande hyra; och blev berörda anhållan av kammaren bifallen.

§ 4.

Härefter föredrogos de på kammarens bord liggande motionerna; och remitterades därvid

till konstitutionsutskottet motionen nr 271 av herr *Heiding*; och

till kammarens fjärde tillfälliga utskott motionen nr 272 av herr *Mogård*.

§ 5.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Grapenson*, nr 273, angående utveckling och stödjande av näringslivet i Norrbottens läns skogs- och fjällbygd;

herr *Ljunggren m. fl.*:

nr 274, angående beredande åt lekmännen av skäligt medinflytande vid biskopsval; och

nr 275, angående uppbyggandet av en folklig musikkultur;

herr *Hage*, nr 276, angående borttagande i vissa fall av användandet av uniform för befattningshavare i statens tjänst m. m.; samt

herrar *Olsson* i Mellerud och *Karlsson* i Vätö, nr 277, angående åstadkommande av en effektivare läkarvård vid de militära förläggningsplatserna.

Dessa motioner bordlades.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarbetyg:

Ledamoten av riksdagens andra kammare Oskar Hagman i Ulvsunda, Stockholm, är på grund av sjukdom (influensa) tills vidare från den 31 januari 1927 oförmögen att delta i riksdagsförhandlingarna.

Intygas Äppelviken den 30 januari 1927.

K. V. Dahlman,
leg. läkare.

Att riksdagsmannen P. E. Sköld på grund av sjukdom, influensa, är oförmögen till arbete tillsvidare intygas härmed.

Äppelviken den 31 januari 1927.

Herbert Westermarck,
leg. läk.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Leffler</i>	under den 2 febr.,			
› <i>Holmström</i> i Stockholm	› 2 dagar fr. o. m. den	1 febr.,		
› <i>Johansson</i> i Krogstorp	› 8 » » »	2 » och		
› <i>Hallén</i>	› 8 » » »	2 » .		

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 8.13 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Onsdagen den 2 februari.

Kl. 3.30 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 26 nästlidna januari.

§ 2.

Avlämnades följande Kungl. Maj:ts propositioner, nämligen:

av herr statsrådet *Rosén* propositionerna:

nr 59, angående pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i försvarsväsendets tjänst anställda personer m. fl.;

nr 62, angående pensionsförbättring åt två f. d. underofficerare av 3:e graden vid flottan; och

nr 63, angående pensionsförbättring åt vissa månadslönare vid flottans varv i Karlskrona;

av herr statsrådet *Pettersson* propositionen, nr 57, med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa beslut, som fattats av den internationella arbetsorganisationens konferens vid dess åttonde sammanträde i Genève år 1926; samt

av herr statsrådet *Hellström* propositionerna:

nr 60, angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark; och

nr 61, angående ändrad lydelse samt förlängd giltighetstid av avlöningsreglementet för tjänstemän vid domänverket m. m.

Ovannämnda propositioner bordlades.

§ 3.

Föredrogs och hänvisades till kammarens fjärde tillfälliga utskott den på kammarens bord liggande motionen nr 273 av herr *Grapenson*.

Vid nu skedd föredragning av motionen nr 274 av herr *Ljunggren m. fl.*, angående beredande åt lekmännen av skäligt medinflytande vid biskopsval, begärdes ordet av

*Ang.
återkallande
av en motion.*

Herr *Ljunggren* som yttrade: Herr talman! Då till min kännedom kommit, att vederbörande ansett, att denna motion är av den art, att den bör hänvisas till ständigt utskott och sålunda ej tillhör tillfälligt utskotts behandling, anhåller jag å egna och mina medmotionärers vägnar att få återkalla densamma.

Kammaren biföll den av herr *Ljunggren* gjorda anhållan.

Vidare föredrogs var för sig och remitterades:

till kammarens första tillfälliga utskott motionen nr 275 av herr *Ljunggren m. fl.*;

till kammarens tredje tillfälliga utskott motionen nr 276 av herr *Hage*; samt till kammarens andra tillfälliga utskott motionen nr 277 av herrar *Olsson* i Mellerud och *Karlsson* i Vätö.

§ 4.

Härefter föredrogs bevillningsutskottets betänkande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 27 april 1923 angående rätt för Konungen att i visst fall åsätta särskild tullavgift; och blev utskottets i detta betänkande gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 5.

Ang. en särskild stämpelavgift för vissa lyxvaror.

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande, nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror.

Ordet begärdes därvid av

Herr **Röing** som anförde: Herr talman, mina damer och herrar! Oaktat jag icke ämnar yrka avslag på utskottets hemställan i den föreliggande punkten, vill jag dock använda detta tillfälle för att rikta en vördsam vädjan till regeringen att taga under övernägnande, huruvida det icke är lämpligt, att denna kvarleva från kristiden nästa år avlägsnas ur vår skattelagstiftning. Det är glädjande nog icke många dylika kvarlevor vi ha kvar från krisåren. Vi införde här i Sverige under den svåra ekonomiska kris vi genomlevat, liksom flertalet övriga europeiska länder, denna skattelagstiftning, då vi försökte skaffa staten inkomster genom att åsätta sådana lyxartiklar som äkta pärlor och ädla stenar en viss skatt. Men erfarenheten har här i Sverige blivit densamma som i övriga europeiska länder, nämligen icke blott att skatten ger statskassan en högst obetydlig inkomst, utan även att denna lagstiftning skadar den lojala handeln och i hög grad främjar den illojala, den s. k. smyg-handeln. Jag har mig bekant, att åtminstone i flertalet europeiska länder denna kristidslagstiftning upphört.

Det är samma skäl, som kunna anföras mot tullar å samma lyxartiklar. Oaktat vi ha tullar på alla möjliga varuslag, skyddstullar och finanstillar, ha vi icke infört finanstillar på äkta pärlor eller äkta stenar av den enkla anledningen, att en tull icke inbringar något, alldenstund det går så lätt att smuggla in dessa saker, då däremot en tull främjar den illojala handeln. Ingen kan ha intresse av att staten, som får in så högst obetydliga belopp genom skatten, bibehåller densamma, då den medför, att den lojala handeln blir lidande.

Jag har velat uttala min principiella anslutning till herr Lithanders reservation, även om jag icke gör något yrkande. Jag har en gång förut, då denna fråga behandlats, yttrat mig i samma riktning, trots att jag sedan, då jag tillhörde bevillningsutskottet, icke avgav någon reservation utan ansåg, att man under dåvarande förhållanden kunde vara med om att ett år framåt behålla skatten. Nu anser jag, att förhållandena förändrat sig och att vi nu ha återvänt till så pass normala förhållanden på det ekonomiska området, att det under kommande år vore önskvärt, att denna skatt icke bibehölles.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll utskottets hemställan.

§ 6.

Härpå föredrogos vart för sig bevillningsutskottets betänkanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av ett mellan Sverige och Grekland avslutat handelsavtal; och

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i gällande tulltaxa av tullsatsen för korinter m. m.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa betänkanden hemställt.

§ 7.

Föredrogos vart för sig och lades till handlingarna första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

§ 8.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Carlsson-Frosterud*, nr 278, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 45, angående indragning av telegraffullmäktige m. m.; och

herr *Hage m. fl.*, nr 279, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 56, med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Dessa motioner bordlades.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 1, angående regleringen för budgetåret 1927—1928 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottstaterna; och

nr 3, angående regleringen för budgetåret 1927—1928 av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet; samt

bankoutskottets

memorial, nr 7, i anledning av remiss från andra kammaren av en utav herr Holmström i Gävle väckt motion; och

utlåtande, nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående tillfälliga lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, i vad angår flottans pensionskassa.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr		under	5	dagar	fr. o. m.	den	4	febr.,	
	<i>Ödström</i>	»	5	»	»	»	3	»	
»	<i>Olsson i Rimforsa</i>	»	8	»	»	»	7	»	
»	<i>Wiklund</i>	»	8	»	»	»	5	»	
»	<i>Nilsson i Antnäs</i>	»	8	»	»	»	3	»	
»	<i>Granath</i>	»	12	»	»	»	5	»	
»	<i>Landmark</i>	»	6	»	»	»	4	»	
»	<i>Carlström</i>	»	8	»	»	»	8	»	
»	<i>Hansson i Stockholm</i>	»	11	»	»	»	3	»	
»	<i>Samuelsson</i>	»	7	»	»	»	4	»	
»	<i>Hage</i>	»	5	»	»	»	5	»	
»	<i>Fjellman</i>	»	5	»	»	»	3	»	
»	<i>Johansson i Kälkebo</i>	»	5	»	»	»	3	»	
»	<i>Lindley</i>	»	5	»	»	»	3	»	
»	<i>Uddenberg</i>	»	5	»	»	»	3	»	
»	<i>Hansson i Trollhättan</i>	»	3	»	»	»	3	»	
»	<i>Hedlund i Östersund</i>	»	10	»	»	»	3	»	och
»	<i>Persson i Trången</i>	»	6	»	»	»	7	»	.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3.55 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Fredagen den 4 februari.

Kl. 3.30 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr andre vice tal-
mannen.

§ 1.

Justerades protokollen för den 28 och den 29 nästlidna januari.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Riksdagsman Oscar E. Sjölander är på grund av sjukdom (pars av höger
arm) tills vidare oförmögen att infinna sig till riksdagens sammanträden, vil-
ket betygas på heder och samvete.

Stockholm den 2 febr. 1927.

J. Billström,
med. dr.

§ 3.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propo-
sitioner; och hänvisades därvid

till bankoutsittets propositionerna:

nr 59, angående pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i för-
svarsväsendets tjänst anställda personer m. fl.;

nr 62, angående pensionsförbättring åt två f. d. underofficerare av 3:e
graden vid flottan; och

nr 63, angående pensionsförbättring åt vissa månadslönare vid flottans
varv i Karlskrona;

till behandling av lagutskottets propositionen, nr 57, med anhållan om riks-
dagens yttrande angående vissa beslut, som fattats av den internationella
arbetsorganisationens konferens vid dess åttonde sammanträde i Genève år
1926; samt

till jordbruksutskottets propositionerna:

nr 60, angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller
upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark; och

nr 61, angående ändrad lydelse samt förlängd giltighetstid av avlönings-
reglementet för tjänstemän vid domänverket m. m.

§ 4.

Vidare föredrogos var för sig de på kammarens bord liggande motionerna;
och remitterades därvid

till statsutskottet motionen nr 278 av herr *Carlsson-Frosterud*; och

till bevillningsutskottet motionen nr 279 av herr *Hage m. fl.*

§ 5.

Statsutskottets härpå föredragna utlåtanden nr 1 och 3 bordlades åter.

§ 6.

Föredrogs bankoutskottets memorial, nr 7, i anledning av remiss från andra kamaren av en utav herr Holmström i Gävle väckt motion.

Kammaren biföll utskottets hemställan samt beslöt hänvisa ifrågavarande motion till statsutskottet.

§ 7.

Härefter föredrogs, men blev ånyo bordlagt bankoutskottets utlåtande nr 8.

§ 8.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Wikström*, nr 280, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 43, med förslag till lag om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden; och

herr *Laurén*, nr 281, i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 59 innefattade förslag om pension åt änkan Maria Mathilda Pettersson.

Dessa motioner bordlades.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes andra lagutskottets utlåtande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 10 kap. 35 och 71 §§ vattenlagen.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgörömaLEN beviljades:

herr <i>Westman</i>	under 3 dagar fr. o. m. den 5 febr.,	
» <i>Karlsson</i> i Vadstena	» 4 » » » 5 »	
» <i>Mogård</i>	» 5 » » » 5 »	
» <i>Ahl</i>	» 3 » » » 5 »	och
» <i>Olsson</i> i Mellerud	» 3 » » » 6 »	.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3.45 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 5 februari.

Kl. 2 e. m.

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes till en början av herr förste vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 31 nästlidna januari.

§ 2.

Avlämnades följande Kungl. Maj:ts propositioner, nämligen:

av herr statsrådet *Meurling* propositionen, nr 58, angående förhöjning för år 1927 av åt vissa f. d. poststationsföreståndare och lantbrevbärare utgående understöd; samt

av herr statsrådet *Gärde* propositionerna:

nr 64, angående restitution i visst fall av för mycket erlagd arvsskatt;

nr 65, angående efterskänkande av kronans rätt till danaarv efter hemmansägaren Nils Peter Svensson från Ullevi;

nr 66, med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 april 1926 om inskränkning i rätten till inmutning inom vissa län;

nr 68, med förslag till lag om ändrad lydelse av 3 § i lagen den 6 mars 1899 om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut;

nr 69, med förslag till lag om behörighet för diplomatisk tjänsteman att verkställa konsulär förrättning; och

nr 67, angående anslag till bestridande av kostnaderna för trettonde nordiska nykterhetsmötet i Stockholm år 1928.

Ovannämnda propositioner bordlades.

§ 3.

På förslag av herr förste vice talmannen, som förmälde sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att lördagen den 12 innevarande februari företaga följande val, nämligen:

val dels av tjugufyra valmän att, gemensamt med ett lika antal valmän från första kammaren, utse riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare samt riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare, dels ock av sex suppleanter för de av kammaren utsedda valmännen;

val av sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning jämte sex suppleanter för samma revisorer; samt

val dels av tjugufyra valmän att, jämte ett lika antal valmän från första kammaren, utse revisorer och revisorssuppleanter vid riksbankens avdelnings-

kontor i orterna, dels ock av sex suppleanter för de av kammaren utsedda valmännen.

§ 4.

Föredrogos var för sig de på kammarens bord liggande motionerna; och remitterades därvid

till jordbruksutskottet motionen nr 280 av herr *Wikström*; och till statsutskottet motionen nr 281 av herr *Laurén*.

§ 5.

Andra lagutskottets härpå föredragna utlåtande nr 1 bordlades åter.

§ 6.

Till avgörande företogs statsutskottets utlåtande, nr 1, angående regleringen för budgetåret 1927—1928 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna.

*Ang.
förstärkning
av anslaget till
Kungl. Maj:ts
hovhållning.*

Punkten 1, angående förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning.

I enlighet med vad Kungl. Maj:t i den till riksdagen avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1927—1928 i punkten 1 av första huvudtiteln föreslagit riksdagen, hemställde utskottet, att riksdagen måtte, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum till förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 150,000 kronor.

Sedan punkten föredragits, yttrade:

Herr Dahlén: Herr förste vice talman, ärade kammarledamöter! Den nuvarande regeringen har ju föreslagit en sänkning av dyrtidstilläggen för statstjänarna i allmänhet, men man spanar förgäves efter en sänkning, när det gäller den bäst avlönade statstjänaren här i landet, den som föreliggande anslag avser och som enligt mitt förmenande vi av dem alla bäst kunna undvara.

Nu är det dock icke min mening att endast yrka på en nedsättning av dyrtidstillägget, utan jag vill förklara, att då vi som kommunister äro bestämda motståndare till konungamakten överhuvudtaget, kommer jag att yrka avslag på alla dessa anslag. Jag gör det med så mycket större skäl, som ute i landet för närvarande finnas många tiotusentals nyttiga medborgare, som sakna inkomster för nödortftig bärgning, och det är alldeles tydligt, att dessa människor i stor utsträckning skulle ha behov av dessa medel i stället för den person eller de personer, som de nu gå till.

Ifrån dessa utgångspunkter, herr förste vice talman, skall jag be att få yrka avslag på utskottets förslag i den föreliggande punkten.

Herr Törnkvist i Karlskrona: Herr talman! Jag skall be att få yrka bifall till statsutskottets förslag i punkt 1).

Härmed var överläggningen slutad. Herr förste vice talmannen gav propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på avslag å såväl berörda hemställan som Kungl. Maj:ts framställning i ämnet; och blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Punkterna 2—9.

Vad utskottet hemställt bifölla.

Punkten 10, angående vissa byggnadsarbeten vid två under Gripsholms slott och kungsgård hörande torp.

Kungl. Maj:t hade under punkten 10 av förevarande huvudtitel föreslagit riksdagen att för utförande av vissa byggnadsarbeten vid två under Gripsholms slott och kungsgård hörande torp för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 18,000 kronor.

Ang. vissa byggnadsarbeten vid två under Gripsholms slott hörande torp.

Utskottet hemställde, att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke måtte av riksdagen bifallas.

Efter föredragning av punkten anförde:

Hans excellens herr statsministern **Ekman**: Herr talman! Då vederbörande departementschef icke, som han hoppats, har tillfälle att i denna kammare yttra sig i denna punkt, när han för närvarande deltagit i samma frågas behandling i första kammaren, skall jag be att få yttra några ord.

Det är icke någon stor fråga det här gäller. Men jag har den uppfattningen, att de motiv, varpå departementschefen grundat sin framställning, alltså gälla och att vad utskottet anfört icke synes vara tillräckliga skäl för ett beslut i annan riktning än propositionen förutsätter. Jag anhåller att med några ord få återgiva dessa departementschefens motiv.

Det förhåller sig så, att framställning i denna fråga framkommit icke blott en gång, år 1921, som utskottet förutsätter, utan att jämväl förnyad framställning i ärendet skett år 1925, och att man vid det senare tillfället ägnat en synnerligen ingående prövning åt det föreliggande anslagsbehovet. I sistnämnda fall hade dels domänstyrelsen och dels också domänintendenten i Södermanlands län, den inom riksdagen särskilt för sin sparsamhet och sin insikt på dessa områden kände f. d. riksdagsmannen Lindblad, kommit till det resultatet, att bebyggelsen i fråga ur statens synpunkt vore önskvärd. För såvitt åt befattningshavarna i fråga, som ju äro behöfliga för skogsskötseln vid Gripsholms slotts förvaltning, skola tillhandahållas bostäder och torpen i fråga utnyttjas, så anses bebyggelsen vid torpen oundgängligen behöflig.

Jag kan för övrigt icke förstå, när utskottet såsom ett primärt skäl mot anslaget anför, att i detta fall den framställning, som ligger till grund för Kungl. Maj:ts anslagsäskande, gjorts så tidigt som 1921, att detta kan vara ett hållbart skäl. När det gäller beskaffenheten av gamla hus, kan man ju icke säga, att de skifta med tiderna på det sätt, som här förutsättes, utan om en förändring skett från 1921 till nu, måste den ha resulterat i att husen nu äro sämre, än de voro 1921.

Som ett andra skäl anför utskottet, att om man i allt fall anser, att torpen i fråga böra bebyggas, så kan medel därtill tagas av de till slottsreparationer i föregående punkt anslagna medlen. Jag vill i detta avseende endast erinra om, hurusom statsrevisorerna vid sina resor och på grund av sina iakttagelser gång efter gång understrukit nödvändigheten av att reparationer och underhåll av slotten få ske i större omfattning än hittills. Jag vill också erinra därom, att, såsom framgår av propositionen, det föreligger ett mycket långt gående anslagskrav för Gripsholm, som man med hänsyn till de ekonomiska förhållandena icke ansett böra komma fram i år, utan som fått ligga över till nästa år och som enligt beräkning går ut på en utgift av sammanlagt 130,000 kronor. Då så är fallet, förefaller det mig icke vara riktigt klokt och lämp-

Ang. vissa byggnadsarbeten vid två under Grips-holms slott hörande torp.
(Forts.)

ligt att antingen skjuta på denna utgift till nästa år eller att underlåta att vidtaga de reparationer i övrigt, som anslagen under nionde punkten förutsätta. Det blir i båda fallen ett framflyttande av en nödvändig utgift, på samma gång som ett faktiskt föreliggande behov icke blir tillgodosett. Jag erinrar om, att vid remissdebatten uttalades vissa farhågor för att man i fråga om utgifterna sköte över för mycket på framtiden. Här står nu riksdagen i begrepp att verkställa ytterligare en sådan förskjutning, som, såvitt jag förstår, icke kan vara sakligt motiverad.

Jag har velat säga detta för att i korthet angiva, att det förefaller mig, som om de av departementschefen i detta fall åberopade skälen bort vara tillräckliga för att föranleda utskottet att hemställa om ett godkännande av Kungl. Maj:ts förslag.

Herr **Törnkvist** i Karlskrona: Herr talman! Som herrarna torde ha observerat, hava anslagen å näst föregående punkt höjts högst avsevärt. När denna höjning verkställdes, har det givetvis skett i känsla av att ett behov av ökning av de förut utgående anslagen till dessa ändamål förelegat. Det ligger också en nyhet uti denna punkt, som kammarens ärade ledamöter torde observera, i det att alla de förut under olika rubriker för de olika slotten utgående anslagen av mindre belopp nu sammanförts till ett för alla gemensamt anslag. I stället för att det sålunda förut beviljats anslagsmedel t. ex. till Rosersbergs slott, som icke finge användas för annat ändamål än för Rosersbergs slott, och på samma sätt anslagits medel till Drottningholms slott o. s. v., synes nu avsikten med den nya uppställningen vara, att man skall kunna använda anslaget för det hela, för alla slott, så att om det på en punkt kan göras en tillfällig inskränkning, så skall man kunna taga ett större belopp i anspråk för arbeten på andra slott, som kunna anses vara mera trängande.

Dessa synpunkter torde ha influerat på utskottet, när det tagit ståndpunkt till det spörsmål, som nu föreligger i tionde punkten.

Men därtill har kommit en sak till. Det måste förefalla, och hans excellens herr statsministern har väl heller icke kunnat undgå att misstänka detta, att beräkningarna varit väl höga för de ändamål, som här skulle tillgodoses. På denna punkt torde väl egentligen lantbrukarna vara de mest vittnes- och omdömesgilla, och så långt jag kunnat konferera i den trängre kretsen, hava deras uttalanden gått i den riktningen, att om lantmännen i allmänhet handlade på det sättet vid ordnande av byggnadsförhållanden, ja, då skulle de ganska fort vara ruinerade, och det skulle mera än svara mot vad som vore möjligt att åstadkomma. Beräkningarna borde sålunda läggas på ett något annat och, jag skulle vilja säga, blygsammare plan.

Det är här icke meningen att hindra iordningställandet av nödiga byggnader för de båda torpen. Men att nu utanordna särskilda medel för en sådan utgift, som det här är fråga om för detta ändamål, det förefaller mig att svära väl mycket emot den sparsamhetsanda och sparsamhetsvilja, som för närvarande i vidaste kretsar gör sig gällande även ifråga om små anslag. Utskottet har med fullt fog kunnat säga, att, därest det visar sig erforderligt att vidtaga någon nybyggnad vid torpen, det under punkt 9:o) av utskottet tillstyrkta anslaget till ny- och ombyggnader samt större reparationer vid de kungliga lustslotten härför skulle kunna tagas i anspråk.

Statsutskottet har sålunda icke försökt anmoda riksdagen att avslå initiativ, som äro behöfliga, utan utskottet har ansett, att vederbörande skulle, om de vore blygsamma och anspråkslösa i sina fordringar, kunna tillgodose de oavvisliga behoven av kompletteringar av byggnadsbehovet på vederbörande torp med i föregående punkt beviljade anslag och det torde icke föreligga

svårigheter att klara den saken, sedan anslaget ifråga blivit så väsentligt utökat.

Herr talman! Jag anhåller om bifall till utskottets hemställan.

*Ang. vissa
byggnads-
arbeten vid två
under Grips-
holms slott
hörande torp.*

(Forts.)

Herr **Olsson** i Ramsta: Herr vice talman, mina damer och herrar! Man kan ju förstå, att statsutskottet under nu rådande ekonomiska situation i landet försöker gå fram med största sparsamhet vid granskningen av statsverkspropositionen. Men jag får säga, att när jag läste igenom tionde punkten i föreliggande statsutskottsutlåtande nr 1, slog det mig genast, att man i sparsamhetens intresse slagit ned just på den punkt, där det gällde att ombygga ett par torp under en kungsgård.

Det är ju ett allmänt känt faktum, att våra kronoskopar icke avkasta så förfärligt hög procent å kapitalet; och om man tar i betraktande, vad detta kan bero på, förstår man, att det delvis beror på, att det icke finns tillräckligt med dugliga krafter för att leda averkningarna i ekonomisk riktning. När det gällt bebyggandet eller ombyggnaden av dessa torp, avsedda till bostäder, dels åt en skogvaktare, dels åt en skogsarbetare, har representanten för statsutskottet pekat på att de kostnadsberäkningar, som förelagts, skulle vara orimligt höga, och han lät oss ana, att det skulle vara just lantbrukselementen, som fäst sig vid den höga beräkningen. Ja, mina herrar, när vi skola bygga f. n. även ute på landet, äro tyvärr byggnadskostnaderna ännu mycket höga. Herrarna kunna övertyga sig därom genom att infordra t. ex. en prisuppgift från Forssjöbolaget eller Boro, vad de husen kosta. Ett hus av forssjötyp kommer att gå till 6,000 eller 7,000 kr., och det blir en inte alltför stor lägenhet. Så är faktiskt läget på byggnadsmarknaden f. n.

Herr **Törnkvist** i Karlskrona framhåller, att utskottet icke velat hindra denna bebyggelse utan pekat på att i 9 punkten har man höjt en del anslag, som skulle kunna användas för sagda ändamål, nämligen reservationsanslaget till ny- och ombyggnader samt reparationer vid de kungl. lustslotten. Vi ha beviljat 20,000 kronor + 15,000 kronor till detta ändamål, men det är inte något så värst stort belopp, att det skulle tillåta, att även denna ombyggnad skulle kunna ske.

I anslutning till det av hans excellens herr statsministern lämnade meddelandet, herr talman, skall jag tillåta mig yrka bifall till Kungl. Maj:ts framställning i föreliggande punkt.

Under detta yttrande hade herr talmannen inträtt och övertagit ledningen av kammarens förhandlingar.

Herr **Törnkvist** i Karlskrona: Jag kan icke låta den siste ärade talarens anförande stå alldeles oemotsagt. Här kan inte vara fråga om forssjöhus och om någon jämförelse med dem. Vi ha hittills icke betraktat dem som uthus, men här är det fråga om det.

I övrigt vill jag säga, att vi ha icke sökt att tillgodose vårt sparsamhetsnit och sparsamhetsintresse på denna punkt speciellt, därför att den var av den karaktär, som den var. Ty vi hade mycket väl kunnat bevilja anslaget under denna punkt och skrivit ned motsvarande belopp på punkt 9, d. v. s. den föregående punkten, men då hade vi skapat den svåra ställningen för vederbörande, att de blivit bundna på ett helt annat sätt än nu, när hela anslaget står till fritt förfogande för att tillgodose även detta intresse. Dessa båda punkter måste ses i sitt sammanhang.

Ang. vissat
byggnads-
arbeten vid två
under Grips-
holms slott
hörande torp.
(Forts.)

Hans excellens herr statsministern **Ekman**: Jag vill blott lämna ett par upplysningar. Den ena är, att med hänsyn till den långa tid, som man uppskjutit en del nödiga reparationer av och underhåll å de ifrågavarande slotten, borde man kunna vara överens om, att det för dessa ändamål avsedda anslaget ingalunda är så högt, att man utan risk kan av detta anslag använda ett belopp av 18,000 kronor för här ifrågasatta byggnadsarbeten. Tvärtom kommer nog riksdagen att få emotse anspråk på ökat anslag under den nionde punkten, som herr **Törnkvist** hänvisade till.

I fråga om kostnaderna vill jag blott påpeka, vilket torde vara bekant för dem av kammarens ledamöter, som läst handlingarna, att man pressat ned den ifrågasatta utgiften för båda torpen ifrån först föreslagna kronor 25,000 och några hundra till det nu för båda torpen ifrågasatta beloppet 18,000 kronor. Därigenom har man också kommit ned så långt, som det enligt deras mening, vilka gjort undersökningar på platsen, är möjligt, därest bebyggelsen skall bliva ändamålsenlig.

Herr **Törnkvist** i Karlskrona: Jag vill bara säga, att jag är fullkomligt förvissad om att vi hava att motse ökade krav för de ändamål, som äro sammanförda under punkten 9 — och dylikt har nog hans excellens herr statsministern erfarenhet av som gammal statsutskottsledamot — men jag tror inte, att vi ha anledning glömma bort de gamla traditionerna att mycket kraftigt nagga på de anslagskrav, som komma in till statsutskottet. Följaktligen motser jag även i framtiden de ökade anslagskraven med en viss bekymmerslöshet.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad gav herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till Kungl. Maj:ts framställning i ämnet; och blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Punkten 11.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 7.

Å föredragningslistan var härefter uppfört statsutskottets utlåtande, nr 3, angående regleringen för budgetåret 1927—1928 av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

Punkten 1.

Utskottets hemställan bifölls.

Ang.
beskickningar
och konsulat.

Vid härpå skedd föredragning av *punkten 2*, angående beskickningar och konsulat begärdes ordet av

Herr **Spångberg** som yttrade: Herr talman, ärade kammarledamöter! Jag har begärt ordet vid ifrågavarande punkt för att med tanke inte bara på det anslag, som skall beviljas, utan även på de uppgifter, som väl böra åligga svensk utrikesrepresentation, bringa i erinran några synnerligen tråkiga, svåra förhållanden, som några svenska arbetare råkade ut för i Frankrike och Belgien helt nyligen, sedan de av en fransk arbetarvärvare hade lockats ut såsom gruvarbetare i Frankrike. När man helt nyligen läste i tidningarna om det lidande och det elände, som dessa svenska arbetare fingo utstå såväl i Frankrike som i Belgien, kunde man inte underlåta att fråga: Hur sköta sig egentligen vissa personer, representanter för Sverige, i utlandet?

Förhistorien är ju den gamla vanliga, att det var på grund av den arbetslöshet med åtföljande nöd, som vilar över Sverige, som ett sjuttioatal arbetare under föregående höst lät sig luras ut till Frankrike såsom gruvarbetare i hopp om att där på något sätt kunna finna sin utkomst. De svenska myndigheterna utfärdade pass, och resan företogs sedan gruppvis av dessa arbetare i november månad förra året. Till historien hör, att värvingen var fullständigt olaglig men ändå fick fortsätta, trots att vissa myndigheter, som borde ha bringat saken i erinran och förhindrat värvingen, visste om den flera månader i förväg.

Väl framkomna till Frankrike kommo dessa arbetare underfund med vad de överhuvud taget hade råkat in i för något. De blevo behandlade på ett sätt, som gjorde det omöjligt för dem att överhuvud taget vara kvar. Maten, som erbjöds, var så gott som oätbar, och bostäderna bestodo av usla, ja genomusla, dragiga skjul, där regnet strilade in genom taket. Flera av arbetarna blevo sjuka, och det stod snart klart för dem, att här återstod bara ett att göra: att komma bort ifrån det svåra eländet, innan döden tog bort någon. Utan pengar och fräntagna sina pass återstod det för arbetarna endast ett sätt att komma tillbaka, och det var att rymma. Även detta försökte man sig på gruppvis. Man sökte att komma dels genom Frankrike och dels genom Belgien för att på så sätt taga sig hem till Sverige. Fullständigt utblottade på pengar och alla medel måste de sälja t. o. m. sina kläder och skodon för att få några francs att uppehålla livet med. Det berättades av dessa återvändande arbetare, när de skildrade sina upplevelser där borta, att en t. o. m., trots den köld, som då rådde, hade måst sälja alla sina kläder, så att han kom vandrande till en fransk sjöstad endast i en trasig underskjorta och ett par trasiga kalsonger. Andra transporterades från det ena fängelset till det andra i resp. länder, pålagda bojor och torterade utav polismännen, för att sedan, när de tillbragt veckor och månader i fängelset, utblottade jagas ut på landsvägen.

Detta var nu ingen hemlighet. Det skrevs här öppet åtminstone i Folkets Dagblad Politiken om den saken, och dessa arbetare, som råkat i denna nöd, t. o. m. tillskrevo svenska konsulter i Frankrike i de städer, där de för tillfället befunno sig, utan att ens erhålla något svar. De svenska beskickningarna i Frankrike och Belgien läto tvärtom detta fortgå vecka efter vecka utan att på något sätt ingripa. Några, det är sant, gjorde sin skyldighet, men andra visade fullständig likgiltighet inför dessa arbetare.

Jag menar därför, att när man från riksdagens sida går att bevilja sådana anslag, som det här är fråga om, så må samtidigt i riksdagen brännmärkas den likgiltighet, som vissa av dessa representanter i Frankrike och Belgien visade under denna tid.

Då jag har påtalat detta, så har jag därigenom icke velat ställa Sverige i någon särskilt ljus och fördelaktig dager gent emot något annat land. Ty det är nog alldeles riktigt, vad en av de från Frankrike hemvändande, utblottade arbetarna har skrivit i en tidning, när han skildrat, vad de fått genomleva, och säger: »Dock: svensk eller fransk kapitalism, det torde vara detsamma för proletärerna. Många av oss reste tillbaka till Sverige för att ånyo börja svälten. Samma dag vi kom till Stockholm, läste vi i tidningarna, att en man dött av svält på Stockholms gator. Det var på sätt och vis ingen glädjande välkomsthälsning för oss, till 'fosterlandet' återbördade svenskar.»

Herr talman! Vad jag i detta sammanhang velat fastslå är nödvändigheten av, att de representanter, som innehava anställning såsom Sveriges avlönade sändebud i utlandet, också böra förstå att sköta sin uppgift inför sådana fall, som jag här påvisat.

Vidare anfördes ej. Kammarern biföll utskottets hemställan.

Ang.
beskickningar
och konsulat.
(Forts.)

Punkterna 3—10.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Ang. Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund.

Punkten 11, angående Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund föredrogs nu. Därvid anförde:

Herr Herou: Herr talman! Jag vill icke vid detta tillfälle draga upp någon större debatt angående det anslagskrav, som här har framställts. Jag håller före, att det är riktigare, att vi taga den större principdebatten, när riksdagen om några dagar har att taga ställning till den kommunistiska motionen om Sveriges utträdande ur Nationernas förbund. Jag förstår nämligen, att herrarna kunna hava anledning att resonera som så, att så länge vi i alla fall äro anslutna till Nationernas förbund, så kan det vara rimligt, att vi betala de kostnader, som därmed äro förenade. Men jag kan ändå icke underlåta att på denna punkt avgiva en protest emot det anslagskrav, som här finnes upptaget. Och det är sannerligen icke med några som helst glada känslor man bevittnar, att riksdagen anslår medel till en institution, som alls icke kan ge oss några om helst förmåner, men en institution, som kommer att medföra de våldsammaste olägenheter och allvarligaste faror för Sveriges arbetare- och bondeklass.

Det heter visst någonstans: »Saliga äro de enfaldiga.» Men det behövs just nu en häpnadsväckande enfald för att tro på de gamla försäkringarna om Nationernas förbund som ett fredens och rättens instrument. Och många av dem, som allt för mycket låta sina vackra önskningsar vara bestämmande för sina åsikter, hava nu äntligen kommit till klarhet om, att de skäl, som åberopades för Sveriges anslutning till Nationernas förbund, icke voro hållbara. Motsatsen har tvärtom blivit verklighet. I stället för rättssynpunkter hava makt- och våldssynpunkter varit utslagsgivande. I stället för att skapa oss några som helst fredsgarantier löpa vi nu genom anslutning till Nationernas förbund större krigsrisker, än vi någonsin haft under hundra år. Denna anslutning innebär ett bestämt brytande av Sveriges hundraåriga neutralitetspolitik.

Vi se just nu, hurusom runt om i världen brandämnena till nya världskrig hopa sig, och genom anslutningen till Nationernas förbund hava vi frivilligt medgivit, att vårt land får vara genomtågsland för främmande krigstrupper, samt att från Sverige skall sändas svensk militär till krigiska operationer i utlandet. Och jag är övertygad om, att svenska arbetare och svenska bönder i skyttegravar eller på slagfält komma att vakna till insikt om riktigheten av den kritik, som från kommunistiskt håll har riktats mot vår anslutning till Nationernas förbund.

Man skulle också kunna fråga sig: var stå i dag »Sverige-svenskarna», de som alltid hava talat om »det nationella oberoendet» som vårt »högsta arv»? De hava tystnat, därför att de förstå, att deras klassinstinkt bjuder dem att försvara ur klassynpunkt Nationernas förbund, att hålla god min med detta »krämarnas rövarband», Nationernas förbund, som slåss för kapitalismens intressen och den borgerliga ordningens fortvaro.

Vi se, hurusom nu runt om i världen det växer upp två fronter, kring vilka grupperingarna ske. För imperialismen stå Nationernas förbund, Amerika, bourgeoisie runt om i världen och andra internationalens nationella och internationella ledare. Mot imperialismen stå återigen koloniernas folk, Sovjetunionen och tredje internationalen. Den grupperingen blir givetvis helt och hållet avgörande för, varest representanterna för det arbetande folket skola ställa sig, när det gäller att taga ställning till Nationernas förbund. Den som vill bevara det arbetande folket från de imperialistiska krigens fasansfulla olyckor, den som vill Nationernas »fria självbestämmanderätt», den som kämpar emot borgardömet utsugning av koloniernas folk och av arbetar- och bon-

demassorna i de kapitalistiska staterna, måste i dag taga avstånd ifrån Nationernas förbund. Och den kommunistiska riksdagsgruppen vill understryka detta sitt avståndstagande genom att avstyrka alla anslag på denna punkt.

Jag yrkar sålunda, herr talman, avslag på utskottets anslagskrav uti ifrågasvarande punkt.

*Ang. Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund.
(Forts.)*

Herr **Törnkvist** i Karlskrona: Herr talman! Jag skall helt naturligt icke ge mig in på någon debatt om detta mera av fantasi än av saktighet mättade anförande. Man har mest anledning att beklaga den ungdom, som har sin tankevärld uppfylld av slika fantasier, som den siste talaren här lämnade ett så utomordentligt prov på.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning gav herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, dels ock på avslag därå; och biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkterna 12—15.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 16, angående anslag till riksdagens interparlamentariska grupp.

I överensstämmelse med vad Kungl. Maj:ts uti punkten 16 av förevarande huvudtitel föreslagit riksdagen, hemställde utskottet, att riksdagen måtte såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupp för budgetåret 1927—1928 bevilja ett extra anslag av 30,000 kronor.

Ang. anslag till riksdagens interparlamentariska grupp.

Vid denna punkt hade reservation avgivits av herr *Olsson* i Kullenbergstorp, vilken ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupp för budgetåret 1927—1928 bevilja ett extra anslag av 15,000 kronor.

Punkten föredrogs. Därvid yttrade:

Herr **Olsson** i Kullenbergstorp: Herr talman! Då vi vid föregående års riksdag hade denna fråga uppe till debatt och vi, som jag tror, efter gemensam votering följde dåvarande Kungl. Maj:ts förslag att nedsätta detta anslag från 20,000 till 15,000 kronor, så kunde åtminstone icke jag förutsätta någonting annat, än att detta beslut skulle kunna räcka mer än ett år. Nu har man framhållit, och det underströks särskilt i utskottet, att här har tillkommit en särskild omständighet i år, som skulle vara avgörande för att detta anslag borde så avsevärt höjas, nämligen att de interparlamentariska grupperna i de nordiska länderna i år skulle sammanträda i Sverige. Ja, jag kan icke finna annat, än att när man sammanträder det ena året i den ena huvudstaden och det andra året i den andra, så blir det ju, som man säger, att ta och ge. Och då får väl detta i och för sig icke vara avgörande för att man skall höja anslaget.

När man får ett permanent anslag — ty så kan man gärna betrakta det, ehuru det står på extra stat — så får man naturligtvis finansiera så, att när man blir bjuden av andra, får man vara beredd att också själv bjuda igen. Så sker i det enskilda livet, och så tycker jag, att denna förening också bör inrätta sig. Det var en ärad ledamot i statsutskottet, som föreslog, att vi skulle kunna dela upp detta anslag i dels ett permanent anslag till den interparlamentariska gruppen och dels ett särskilt anslag till detta sammanträde i Stockholm, om det nu var nödvändigt att anslå någonting för sistnämnda ändamål.

Ang. anslag
till riksdagens
interparla-
mentariska
grupp.
(Forts.)

Men förfäktarna av att vi nu skulle höja anslaget till 30,000 kronor ville alls icke höra på det örat. Jag kan därav icke draga någon annan slutsats, än att det måtte vara meningen att nu begagna denna förevändning för att för framtiden få upp detta anslag till 30,000 kronor. Med tanke på att den regering, som satt i fjol, ansåg, att man borde kunna inskränka litet på detta anslag, får jag då rent ut säga, att jag tycker, det är litet egendomligt, att den nuvarande regeringen, som på så många ställen i statsverkspropositionen framhåller den statsfinansiella ställningens svårigheter, här utan vidare gått på höjning av detta anslag till dubbla det belopp, vartill anslaget för närvarande uppgår. Och jag tror även, att konsekvensen av ett beslut i denna riktning skulle bli, att det bleve litet kinkigt för oss, särskilt i statsutskottet, att i fortsättningen stå emot alla de krav på höjningar av nu utgående statsanslag till olika föreningar och sammanslutningar, som kunna vara att vänta. Ty de äro alla överens om, att de vilja hava högre statsanslag. Om man här skulle fördubbla detta anslag, huru skulle man då kunna hålla igen på de övriga? Jag kan icke förstå, huru det skulle gå till.

Jag tycker också, att det borde vara ägnat att väcka en liten smula eftertanke hos oss här i riksdagen, att detta dock i realiteten är ett anslag, som vi riksdagsmän anslå till oss själva. Reellt sett är det så. Jag tror nämligen, att med blott ett enda undantag äro endast riksdagsmän med i denna sammanslutning. Och då bör man tänka sig för mer än en gång, innan man fördubblar anslaget på ett dylikt område. Jag tror icke, att man precis kan rekommendera ett dylikt tillvägagångssätt. Är man så övertygad om den stora betydelsen av den verksamhet, som denna förening utövar, så tycker jag, det är underligt, om icke de enskilda här kunna träda emellan och offra någonting för sin övertygelse. Jag tror mig också veta, att det är icke så barskrapade män alla, som tillhöra denna grupp. Huru som helst finner jag verkligen icke under sådana finansiella förhållanden som de, varunder vi nu leva, några bärande skäl för att gå med på en höjning av det anslag, som vi på denna punkt efter gemensam votering kommo till i fjol. Jag tror, att det finns många angelägnare anslagskrav, som vi måste komma att avslå med den motiveringen, att den finansiella ställningen är sådan, att vi få lov att skjuta på dem. Det finns säkert många, många grenar på statsverksamhetens område, där en höjning av anslag är mycket angelägnare än på denna punkt.

Jag vill därför vädja till mina ärade kamrater här i kammaren, om de icke ändå tycka som jag, nämligen att det skulle vara klokast för oss att stanna vid det anslagsbelopp, som vi kommo till i fjol. Jag skall icke alls gå in på att försöka värdesätta denna förenings verksamhet i jämförelse med andra. Det är ju så, att varje förening tycker sin egen verksamhet vara den allra viktigaste. Men det är nog ändå ostridigt, att då vi på så många andra områden offra pengar, statens pengar, på det internationella samkvämet, om jag så får säga, så synes det mig, som om man här, när det gäller de nordiska länderna — det är ju icke av så stort omfång — kunde iakttaga en liten smula sparsamhet. Jag tror, att det icke skulle misskläda oss som svenska folkets representanter.

Det är därför, herr talman, jag skall våga mig på att yrka avslag på utskottets hemställan och bifall till reservationen, vilket är detsamma som att detta anslag skulle utgå i likhet med under innevarande budgetår med ett belopp av 15,000 kronor.

I detta anförande instämde herr *Bengtsson* i Kullen.

Herr **Törnkvist** i Karlskrona: Herr talman! Vindkastningarna i fråga om uppfattningen av detta anslag här i kammaren under de sista åren göra, att man

ju icke vet, var kammaren nu egentligen befinner sig i uppfattningen av detta spörsmål. I fjol var det ju så, att utskottet föreslog 20,000 kronor. Utskottets 23 ledamöter hade enat sig därom. Den ärade föregående talaren var visst ensam reservant för 15,000 kronor; ja, möjligen hade han någon med sig, men i varje fall fattades det så, som om han var ensam reservant. Han blev hjälten för dagen och segraren. Han vann i varje fall här i kammaren en överväldigande majoritet, och anslaget fastställdes den gången till 15,000 kronor.

Ang. anslag till riksdagens interparlamentariska grupp.
(Forts.)

Vad som nu föreslås i detta utskottsutlåtandes förevarande punkt är faktiskt samma anslag, som kammaren och riksdagen fastställde i fjol. Men det har kommit något till, nämligen det nordiska interparlamentariska mötet, som skall hållas här i Stockholm i sommar. Och det är ju gammal tradition, att värdskapet upprätthålles med den äran, det vill säga så, att våra skandinaviska fränder, när de fara hem, hava den känslan med sig, att det är gott att samarbeta med svenskarna, t. o. m. på det område, som trampas på de nordiska interparlamentariska mötena.

Nu kan jag icke se annat, än att frågan föreligger på det sättet, att om riksdagen går in för 15,000 kronor i år, så har man att välja mellan endera av två vägar. Det är beräknat 15,000 kronor till nordiska interparlamentariska mötet och 15,000 kronor till gruppens verksamhet. Endera få vi då åsidosätta värdskapet för nordiska interparlamentariska mötet, vilket logiskt torde leda till, att det icke blir några flera nordiska interparlamentariska möten. Ty självklart är, att icke anordna norrmän, finnar och danskar sådana sammanträden i fortsättningen, om svenskarna dra sig ur spelet det år, det är svenskarnas tur. Man får sålunda taga det ena av dessa båda alternativ: antingen får man draga sig undan det nordiska interparlamentariska mötet och låta gruppen själv vara i verksamhet med den omfattning, den tidigare haft, eller också får man uppfylla värdskapets förpliktelser, lägga ut de 15,000 kronorna för nordiska interparlamentariska mötet och lägga ned gruppens verksamhet åtminstone för ett år. Det kan ju hända, att varken riksdagshuset eller riksdagsgruppen bli skakade i sina grundvalar, därigenom att baron Adelsvärd och herr Röing och herr Rydén m. fl. i gruppens styrelse icke sammanträda på ett år. Det är ju möjligt. Men man kan fråga, om det kan vara rimligt att behandla detta anslag så att dylika konsekvenser uppstå. Sparsamhet är ju en dygd, det är klart. Men det bör vara litet rim i det.

Då det sålunda här icke är fråga om en utökning av anslaget i annan mån, än vad som kan anses vara alldeles ofrånkomligt, på grund av det nordiska interparlamentariska mötet, kan jag icke finna annat, herr talman, än att kammaren gör klokt i att stanna detta år för det anslag, som här är begärt, nämligen 30,000 kronor, 15,000 kronor till gruppens verksamhet och 15,000 kronor till nordiska interparlamentariska mötet.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan på ifrågavarande punkt.

Herr Rydén: Herr talman! Jag skall be att få försöka litet tydligare lägga upp saken, än vad som har skett under debatten här, såvitt jag kunnat bedöma. Det har ju alltid varit så, att anslaget till riksdagens interparlamentariska grupp varje år har prövats, och det har växlat, beroende på vilka särskilda uppgifter som förelågo under det år, som anslaget avsåg. När Sverige hade att bära hela den stora interparlamentariska unionens möte här i Stockholm och vi hade att mottaga hundratals gäster från hela världen t. ex., det året måste ju anslaget höjas, så att man kunde nödtorftigt utöva detta värdskap här i Stockholm, och det blev ju mycket pengar. Andra år, när man inte har haft några möten här i landet, utan det bara är rådet, som sammanträder, kan ju anslaget sättas lägre, så att det svarar emot de löpande årskostnaderna för föreningen.

Ang. anslag
till riksdagens
interparla-
mentariska
grupp.
(Forts.)

Nu var det en önskan, som gjorde sig gällande i fjöl, att man skulle spara in på de löpande årskostnaderna för svenska gruppen, och det har ju blivit gjort under stora svårigheter, men i varje fall ha de löpande årskostnaderna bragts ned till den punkt, som riksdagen önskade i fjöl. Det så att säga ordinarie anslaget för gruppens egen svenska verksamhet är sålunda detta år liksom det gångna tänkt till 15,000 kronor. Men därtill kommer vart fjärde år det nordiska delegerademötet, som hålles med representanter för danska, norska och finska interparlamentariska grupperna. Då brukar det komma hit till Sverige ett antal av kanske femton, tjugu från vardera landet. Det är riksdagsmän från de andra länderna, som komma hit, och då ha svenskarna det året i fråga att utöva värdskap för denna delegeradeförsamling.

Jag vill till herr Törnkvist i Karlskrona säga, att jag blott är en ringa suppleant i styrelsen och icke har varit med under dessa festligheter på många år, därför att jag inte har rönt förtroendet att bliva vald till ombud där, och jag har inga förhoppningar, att det skall ske någon ändring under det år, som kommer. Men det är alldeles klart, att om man inte anslår de 15,000 kronor, som nu behövas utöver det årliga anslaget, kan inte den svenska gruppen bjuda in. Den har redan, på grund av stadgarna, att värdskapet går i tur, övertagit presidiet och skyldighet att anordna mötet. Denna sed skulle Sverige då bryta.

Jag skulle vilja säga, att det förvånar mig verkligen, att en man som herr Olsson i Kullenbergstorp, som, i fall han är uttryck för bondeklassens instinkter i detta land, framför allt vill arbeta för fred mellan de nordiska folken, kan intaga en sådan ställning i denna fråga, som han i dag gjort. Ty jag tror, så långt jag kunnat läsa historien, att den svenska bondeklassen varit besjälad av önskan att få leva i fred med sina grannar; de, som bragt dem i krig, ha inte varit allmogeklassen utan det har varit tillskyndare ur andra stånd och samhällsklasser. Det förvånar mig, säger jag, att herr Olsson i Kullenbergstorp, om han är representant för dem, som anse, att man skall skapa samförstånd mellan nordens folk, kan säga annat än att detta anslag är väl använt för ett sådant ändamål.

Det kommer på dessa möten tillsamman riksdagsmän från olika länder, och de lära känna varandra. Det kommer olika medlemmar olika år, det är inte alltid desamma, som resa, utan det växlar; och de komma tillsamman och få resonera och lära känna varandra och resonera personligt om en hel massa frågor, som äro uppe dels på de offentliga förhandlingarna, dels i det enskilda umgänget. På detta sätt lägger man en grund för personkänedom, för värdskapsförbindelser och för samförstånd. Jag har i forna tider varit med på många utav dessa sammanträden, och jag får säga, att jag har haft den för min rent personliga kännedom om grannlänternas förhållanden och om de strömningar, som där göra sig gällande, allra största behållning av att få träffa samman med riksdagsmän från grannländerna, och inte bara de ledande spetsarna. Jag skulle kunna räkna upp många riksdagsmän här i Norden, i anspråkslösare ställning i vederbörande representation, som jag lärt känna och av vilka jag fått en hel del intryck och kunskaper beträffande dessa länders förhållanden och tänkesätten bland folket och sådant. Men det kan ju inte vara lämpligt att företaga en sådan uppräknig.

Jag tycker, att människor, som äro färdiga att anslå nästan hur mycket pengar som helst för försvaret, handla förfärligt inkonsekvent, när de alltid försöka gnida på och få ner varenda slant, som ges ut för freden. Ty det är min övertygelse, att detta anslag främjar arbetet att skapa samförstånd mellan nordens folk. Jag tycker, att det skulle vara en skam för vårt land, det säger jag rent ut, om riksdagen skulle vägra svenska gruppen möjlighet att utöva värdskap för våra grannländers riksdagsmän, när de komma hit. I Norge,

Danmark och Finland hör man aldrig ett knyst om detta. Att ni försöka hålla anslaget för gruppens löpande arbeten lågt, förstår jag; men att man skall sätta sig emot att bjuda hit dessa grannlandsrepresentanter — det är det, som herr Olsson i Kullenbergstorp vill — har jag svårare att förstå. Tag i stället, herr Olsson i Kullenbergstorp, och försök att få ned det löpande anslaget, det må han göra, om han anser, att det är för högt, men låt inte den vanäran gå över oss här, att den svenska gruppen skall bli tvungen att underlåta att taga emot dessa gäster, som på grund av gammal kutym och bestämmelserna i stadgarna gått ut ifrån, att de skola komma hit och vara våra gäster i sommar.

Ang. anslag till riksdagens interparlamentariska grupp.
(Forts.)

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets förslag.

Herr **Olsson** i Kullenbergstorp: Herr talman! Jag kunde ju beräkna, att jag skulle bliva tämligen tilltufsad, när jag vågade gå fram med denna reservation, och så har det ju också gått. Den ärade representanten på blekingebänken ansåg ju sparsamheten vara en dygd, men att tillämpa den var han inte så vidare livad för. Det har jag också alltid hört, att sparsam är nog var och en, men det är i tillämpningen egentligen, som man drar sig för densamma.

Så var det talaren på malmöbänken. Han påstod ju nästan helt enkelt, att det var han, som hade de svenska böndernas instinkter, och att jag saknade dem. Ja, det är ju tråkigt för mig, och jag får lyckönska den ärade talaren som en fullödlig representant för de svenska bönderna och deras fredskärlek. Men hur var det med regeringen i fjol, herr Rydén? Den ville ju också nafsas på det här anslaget. Vad hade den för instinkter? Jag anser, att det skulle också kunna vara något litet värt att klargöra. Och jag vill säga, när man talar om, att man absolut icke kan reda sig, om man inte får detta högre anslag — ty annars skall antingen gruppens verksamhet ligga nere, och då kan man bjuda främlingarna, eller också får man ge återbud till främlingarna, och då kan gruppen utöva sin verksamhet — är det så otänkbart, när man är i en förening, att man som föreningsmedlem också tar ett tag och offerar något? Är det herrarnas mening, att staten skall betala vartenda öre, som ni ge ut i denna mycket illustra förening?

Jag tycker, att det är litet för stora pretentioner, som herrarna ha helt enkelt. Ett anslag till en förening av 15,000 kronor om året, med tämligen stor säkerhet, att det är permanent, det är ett mycket gentilt anslag till en förening. Jag tror, att man kan gå in för att så är, och jag vet inte, varför man skall anses vara någon slags älskare av krig och hatare av fred, om man inte vill ge interparlamentariska gruppen så mycket i anslag, som den önskar.

F. ö. har det ju t. o. m., sedan denna grupp bildades, i de andra länderna förekommit tämligen kinkiga frågor, t. ex. mellan Danmark och Norge, så att gruppen måtte inte verka riktigt så mycket, som herr Rydén söker inbilla oss. Jag tycker, att det ser inte så ut, ty eljest skulle väl den där gruppen ha kunnat sköta om denna fråga, så att det t. ex. inte skulle ha varit så mycket historier om östra Grönland.

Jag tror, att man bör reducera var och en sak till ordentliga proportioner och inte blåsa upp denna sak till en stor ballong, ty då kan den råka att spricka. Man kan bevisa så mycket, att man slår ihjäl, vad man önskar bevisa. Det är faran för herrarna. Så länge vi gå på den linjen, att vi vilja vara med på ett statsanslag av 15,000 kr. om året — ni få finansiera, när ni skola hålla bjudningar och taga emot bjudningar, det intresserar egentligen inte oss andra — så tror jag, att vi kunna stå som lika goda fredsvänner som herrarna.

Det är därför, herr talman, som jag yrkar bifall till reservationen.

Herr **Bengtsson** i Norup: Herr talman! Jag tror också, att om herr Olsson hade i praktiken följt den maning, han här givit oss, att låta det hela få

Ang. anslag
till riksdagens
interparla-
mentariska
grupp.
(Forts.)

rimliga proportioner, hade han icke tagit denna sak så som han gjort, ty hans framställning inför kammaren är alldeles felaktig. Han säger, att det är meningen, att detta anslag på 30,000 kr. skall fortsätta år från år. Det är inte sant, herr Olsson. Det är varken regeringens mening eller statsutskottets mening, utan meningen är, att vi skola vidbliva det anslag, som riksdagen förra året fastställde, nämligen 15,000 kr. om året.

Herr Olsson sade i sitt första anförande, att det är ju helt naturligt, att när man blir bjuden, skall man bjuda igen. Det är alldeles riktigt, och så har det praktiserats, att värdskapet växlat mellan de olika länderna. Förra året var det Finland, som kommit med under de senaste åren och helt gått upp i denna stora verksamhet för de gemensamma intressen i nordén, som utövade värdskapet. Jag tror, att herr Olsson är ensam i alla de nordiska parlamenten som vill hålla ett sådant anförande, som herr Olsson hållit här i dag. Jag är övertygad om att det bondeförbund, som finnes i Finland, mer än väl inser både vikten av att Finland är med i denna organisation, och är med om att bekosta värdskapet då deras tur kommer.

När riksdagen förra året beslöt att i årliga anslaget gå ned till 15,000 kr., har styrelsen för gruppen måst inrätta sig efter detta beslut, och det har haft till följd, att sekreteraren ägnar blott halva sin tid åt arbetet och har bara hälften i lön. Och alla inbesparingar ha gjorts, som kunna göras, och det är ändå svårt att få dessa 15,000 kr. att räcka till. I varje fall har inte styrelsen begärt eller tänker att få mer än 15,000 kr. till verksamheten, såsom regeringen också föreslagit.

Men hur vill herr Olsson och riksdagen stå till svars inför detta stora arbete, som gjorts i nordén under 20 år, när vi nu skola gå att fira det tjuguariga samarbetet? Detta arbete har haft mycket ingripande betydelse för nordén, och många av de kinkiga frågorna ha lösts just genom denna förenings verksamhet. Jag hoppas, att inte den svenska riksdagen låter det komma sig till last, att vi i Sverige säga: nu är det slut. Ty det blir slut, absolut slut med denna verksamhet, om riksdagen avslår Kungl. Maj:ts och utskottets förslag. Herr Olsson fick blodad tand, när han vann i en votering förra året, då han yrkade att få ned detta anslag, men det bör inte inge herr Olsson den tanken, att han skall få bort även representationsanslaget för ett år och därmed taga död på föreningen och dess verksamhet.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Herr Rydén: Jag vill instämma i vad herr Bengtsson i Norup sagt, att det är i hög grad osanna uppgifter, som lämnats här ifrån herr Olssons i Kullenbergstorp sida. Jag begärde närmast ordet för att säga, att jag kan använda samma omdöme om hans yttrande beträffande den socialdemokratiska regeringens ställning i fjol. Den socialdemokratiska regeringen och finansministern — jag hänvisar herrarna till debatten, om det inte är riktigt — gingo in på att sänka det årliga anslaget, det så att säga löpande, ordinära anslaget, för den interparlamentariska gruppen, men det framgår lika tydligt av debatten, att det inte var någon som helst tanke från den regeringens sida, att man skulle strypa de sammanträden emellan de nordiska interparlamentariska grupperna, som för Sveriges del komma vart fjärde år, och jag är säker om att vilken regering, som än suttit, hade föreslagit detta högre belopp. Jag vet ju inte, den olyckan händer väl inte, att herr Olsson i Kullenbergstorp blir regeringschef, men jag är säker på att om hans egna partivänner, exempelvis herr Johansson i Kälkebo eller någon annan från hans sida, suttit med i regeringen, hade de inte kunnat taga det ansvaret på sig att bryta av dessa sammankomster, som nu pågått sedan strax efter unionsupplösningen och som byggt upp samförstånd i nordén kanske mer än något annat arbete, som förekommit.

Han skulle inte ha kunnat taga det på sitt ansvar, och jag menar därför, att det är ett upprörande sätt att försöka för det första lägga fram saken fullständigt osannfärdigt här i riksdagen och för det andra driva opposition här, när man är säker på att man inte skulle våga göra detta, om man vore i ansvarig regeringsställning.

Ang. anslag till riksdagens interparlamentariska grupp.
(Forts.)

Herr Olsson försökte göra ett nummer av att statsutskottet inte biträdde ett i utskottet framkastat projekt att dela anslaget i två poster, nämligen en på 15,000 kr., så att säga, till mera ordinära utgifter och en på samma belopp, ett mera extra, tillfälligt för anordnande av detta nordiska delegerademöte i Stockholm i sommar. Anledningen härtill var uteslutande den, att om man hade på det sättet gränsat av dem, hade man inte kunnat, om det behövts, taga från den ena summan, d. v. s. från det löpande anslaget, för att lägga något belopp till den andra summan, och det hade varit opraktiskt. Men jag försäkrar, att om herr Olsson kan hitta på något sätt, som möjliggör, att man inte stramar till det så, utan man t. ex. kan taga utav det löpande anslaget och skjuta till något till detta extraordinarie ändamål, är det ingen, som har någonting emot detta, men jag kan inte se, att det är möjligt.

Det kan väl emellertid vara nog med de försäkringar, som givits här, att det aldrig någonsin har varit tanke på något håll, att man skulle försöka använda denna tillfälliga anordning av det nordiska delegerademötet här i sommar för att få upp det ständiga årsanslaget till 30,000 kr. Det är fel, och det kommer inte att begäras av styrelsen för den interparlamentariska gruppen, det kan jag alldeles säkert säga, ehuru jag bara är suppleant i den, utan meningen är att hålla den summa för de årliga, löpande utgifterna, som riksdagen anslog i fjol, och begära medel till extra anslag vid de tillfällen, då några extraordinarie anordningar göras, på det sätt, som nu är ifrågasatt.

Jag tycker för min del, att det är ledsamt, att man försöker misstänkliggöra detta. Det är ju så, att de flesta av riksdagens ledamöter i båda kamrarna — kanske inte herr Olsson — ifrån alla partier tillhöra denna grupp. Tror man icke på redbarheten hos de personer, som sitta i styrelsen, återstår intet annat än att bygga om det hela. Men fördärva icke arbetet för det viktiga ändamål, som här är i fråga!

Jag måste på det bestämdaste vidhålla, att riksdagen bör stå fast vid den hittillsvarande ordningen med sammanträden vart fjärde år och sålunda, för att Sverige må kunna taga på sig kostnaderna för det instundande mötet, bevilja ett anslag på trettiotusen kronor; nästa år kan sedan anslaget sjunka ned till 15,000 kronor igen.

Herr Olsson i Kullenbergstorp: Herr talman: Jag förstår icke, varför de sista talarna så mycket sysselsatt sig med min person; detta är väl något alldeles oväsentligt. Man talar om att jag icke skulle kunnat resonera så som jag gjort, ifall jag varit statsråd o. s. v. Det finns dock ännu folk i detta land, som inte lägger an på att bli statsråd — sådana underdjur kan man hitta, det försäkrar jag. Jag har aldrig i mitt uppträdande lagt an på att jag skulle bli vad tyskarna säga »fähig» på detta område, men måhända andra ha gjort det.

Jag tycker herrarna kommo tämligen klent ifrån det faktum, att fjolårets regering gått med på en nedsättning av ifrågavarande anslag. Nu förklaras det bara, att man icke kunde ansluta sig till vad biskop Bergqvist föreslog härvidlag. Herrarna ha dock själva förklarat, att det åtgår dels 15,000 kronor till själva gruppen och dels 15,000 kronor till festandet här i Stockholm; det är ni själva, som gjort uppdelningen. Men i alla fall gick man inte med på den saken i utskottet. Är det då så underligt, att jag undrar vad det egentligen är, som man siktar hän på? Och jag är inte övertygad att man ett an-

Ang. anslag
till riksdagens
interparla-
mentariska
grupp.
(Forts.)

nat år kommer ned till det lägre beloppet igen — så vida inte denna diskussion föranleder det.

Herr andre vice talmannen **Nilsson**: Herr talman! Jag skall icke i avsevärd mån förlänga denna debatt, men några ord anser jag mig dock böra säga.

Jag vill ge herr Olsson i Kullenbergstorp rätt däri, att man bör tänka sig för mer än en gång, innan man fördubblar ett anslag. Men när han tillika sade, att här kunde varit sparat på erhållna anslag så att medel funnits till täckande av kostnaden för det möte, som är avsett att hållas stundande sommar i Stockholm med delegerade från de nordiska länderna, så kan jag icke följa honom. Anslaget har nämligen varit så begränsat, att överskott av dylik omfattning icke kunnat uppkomma. Om nu icke anslag för ifrågavarande speciella ändamål beviljas, kan jag icke se annan utväg, än att då måste den inbjudning, som redan utfärdats till delegerade i de övriga nordiska länderna, återkallas. Jag kan inte tro, att herr Olsson i Kullenbergstorp finner en sådan åtgärd lämplig. Mig förefaller det, som om det icke vore förenligt med Sveriges anseende och värdighet att ej återgälda den gästfrihet, svenska delegerade åtnjutit hos grannländerna. Den omständigheten, att anslaget nu av angivna skäl ökas, innebär givetvis icke, att det i fortsättningen bör hållas uppe vid det högre beloppet, utan riksdagen bör ju ånyo minska detsamma.

Herr talman! Jag hemställer att kammaren måtte bevilja det anslag, som statsutskottet tillstyrkt.

Herr **Bengtsson** i Norup: Herr talman! Gentemot herr Olsson i Kullenbergstorp vill jag framhålla, att det förelåg intet sådant yrkande i utskottet, som han omnämnde. Och vid sådant förhållande kunde man ju inte rösta varken för eller emot en dylik ståndpunkt.

Vidare framställer herr Olsson saken så, som om det belopp å 15,000 kronor, som nu begärts till delegerademötet, skulle åtgå till festande. Förhållandet är dock det, att det land, där kongressen hålles, är skyldig att bekosta sekretariatet, ävensom för alla fyra ländernas vidkommande redigera årsboken. Kostnaderna härför ingå i det belopp, som beviljas i vederbörande anslag. Alltså bör man, som herr Olsson själv yttrat, lägga rimliga proportioner på detta ärendet och icke göra ett sådant nummer därav som nu skett.

Jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, dels ock på bifall till den vid punkten fogade reservationen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Votering begärdes emellertid av herr Olsson i Kullenbergstorp, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes samt anslogs:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i punkten 16 av utskottets förevarande utlåtande nr 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den vid punkten fogade reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser samt voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, företogs omröstning med tillämpning av uppresningsförfarandet; och befanns därvid flertalet hava röstat för ja-propositionen, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

Punkten 17.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 18, angående främjande av upplysningsverksamhet rörande Nationernas förbund.

Under punkten 18 av förevarande huvudtitel hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till främjande av upplysningsverksamhet rörande Nationernas förbund för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 2,500 kronor.

*Ang.
främjande av
upplysnings-
verksamhet
rörande
Nationernas
förbund.*

Uti en inom första kammaren av herr *Lindhagen* väckt motion, nr 170, hade vidare hemställts,

dels att anslaget under tredje huvudtiteln till främjande av upplysningsverksamhet rörande Nationernas förbund måtte höjas till 5,000 kronor,

dels ock att titeln för anslaget måtte ändras till »främjande av upplysningsverksamhet bland folket om fredsfrågan».

Utskottet hemställde, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å ovanberörda motion måtte, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till svenska föreningen för Nationernas förbund för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 1,500 kronor.

Vid denna punkt hade reservation avgivits av herrar *Kvarnzelius*, *Oscar Olsson* och *Bengtsson* i Norup, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å den i ämnet väckta motionen, till främjande av upplysningsverksamheten rörande Nationernas förbund för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 2,500 kronor.

Sedan punkten föredragits, anförde:

Herr *Bengtsson* i Norup: Herr talman! Jag har på denna punkt jämte två ledamöter av första kammaren avgivit en reservation och ber att med några ord få framlägga mina skäl för densamma.

Riksdagen har under en följd av år beviljat anslag till främjande av upplysningsverksamheten rörande Nationernas förbund. Anslaget prutades förra året ned och stannade vid 1,500 kronor, vilket belopp tilldelades Svenska Föreningen för Nationernas förbund. Nuvarande utrikesministern har emellertid ansett, att denna upplysningsverksamhet är av sådan vikt, att anslaget borde höjas till 2,500 kronor. Højningen motiveras bland annat därmed, att det finns icke blott *en* förening, som är lämplig för spridande av ifrågavarande upplysningsverksamhet, utan flera sådana. Det torde också med skäl kunna sägas, att efter de angrepp, som från vissa håll riktats mot Nationernas förbund och på grund av de olika framställningar, som i sådant hänseende förekomma i tidningspressen från skilda läger, är det synnerligen nödvändigt, att svenska folket bibringas en riktig uppfattning om det viktiga arbete, som utföres av förbundet. Kungl. Maj:t har alltså ansett, att man i stället för att anslå 1,500 kronor till en viss förening borde ställa 2,500 kronor till Kungl. Maj:ts förfogande, för att beloppet skulle kunna på bästa sätt användas till den ifrågavarande upplysningsverksamheten.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena har också erinrat, att till de föreningar, som ha sin uppmärksamhet riktad åt detta håll, höra dels den gamla Svenska freds- och skiljedomsföreningen och dels en ny förening, som heter Sveriges Akademiska Förening för Nationernas förbund. När man nu på många andra områden har det förtroende för Kungl. Maj:t att kunna på

Ang.
främjande av
upplysnings-
verksamhet
rörande
Nationernas
förbund.
(Forts.)

bästa sätt fördela anslag mellan olika ansökande, bör riksdagen enligt min mening icke här ställa sig avvisande till det kungl. förslaget utan låta Kungl. Maj:t pröva, i vad mån den ena och andra föreningen bör erhålla anslag. Att däremot bevilja anslag till en viss förening och låta de andra vara utan, kan icke vara lämpligt.

Nu har man visserligen sagt, att Svenska freds- och skiljedomsföreningen icke närmast har att fylla en sådan uppgift, varom det här rör sig, och vidare att den icke har det anseende i många kretsar, som vore önskvärt. Jag kan icke yttra mig i den delen, men jag vet, att antalet medlemmar i föreningen växer år efter år och att föreningens program talar i rätt riktning. Huruvida man med skäl kan göra några anmärkningar mot de personer, som stå för verksamheten, kan jag heller icke uttala mig om, men jag tycker att det är så mycket större anledning att döma mildt härvidlag, som dock föreningen har sin mesta anslutning bland de breda folklagren, vilka ock ha förtroende för dess upplysningsverksamhet. Det synes mig därför lämpligt, att i den mån denna förening kan sprida en riktig kunskap om Nationernas förbund, den också erhåller del av ifrågavarande anslag.

Herr talman, jag yrkar bifall till den vid punkten fogade reservationen.

Herr Törnkvist i Karlskrona: Herr talman! Utskottets utlåtande går ut på ett vidhållande av den ställning, som riksdagen i fjol intog till förevarande fråga, då ett anslag till Svenska Föreningen för Nationernas förbund beviljades å 1,500 kronor. Det avsågs då icke något belopp till Sveriges Akademiska Förening för Nationernas förbund, om vilken förenings verksamhet jag måste bekänna att jag — och kanske jag icke är ensam härom — svävar i ganska stor okunnighet. Däremot framlades motionsvis förslag om ett anslag å 1,000 kronor till Svenska freds- och skiljedomsföreningen, ehuru det enda anslag, som beviljades, gick till Svenska Föreningen för Nationernas förbund. Anslaget till Svenska freds- och skiljedomsföreningen avslogs alltså *senast* i fjol — det har varit uppe till behandling många gånger tidigare. Jag har aldrig förut sökt karakterisera denna förenings verksamhet, och jag skall icke heller göra det nu. Det finns ju så många föreningar av olika slag, vilka var och en på sitt sätt arbeta på att direkt eller indirekt påverka folkstämningen i fredlig riktning i fråga om förhållandet mellan nationerna, så att, om man skulle ge sig in på att bedöma allas verksamhet, diskussionsmaterialet komme att vidgas högst avsevärt.

Jag behöver icke rekapitulera den tidigare behandlingen av förevarande anslagsfråga. Svenska Föreningen för Nationernas förbund kom till för att främja upplysning om förbundet och fick från början ett anslag på 3,000 kronor. Detta naggades ned undan för undan, och år 1925 uttalade riksdagen t. o. m. en viss tvekan, huruvida tillräckliga skäl föreläge för ett fortsatt anslag för ifrågavarande ändamål, ehuru man då icke ansåg sig böra indraga anslaget. På grund av detta uttalande föreslog Kungl. Maj:t nästkommande år en lägre siffra, 1,500 kronor, och det är detta belopp, som utskottet stannat för nu.

Jag vill göra herrarna uppmärksamma på att det finns även andra krafter än sådana, vilka sträva att arbeta för freden och som äro villiga att ge den tribut för upplysningssträvandena, som i varje särskilt fall kan sakligt motiveras och som kan lämnas utan risker för sviter på andra håll. Det finns nämligen krafter, som alldeles vända sig mot anslagsäskanden till förmån för upplysning om fredssträvandena, under det att de äro med på att lämna hur stora belopp som helst för ändamål av alldeles motsatt karaktär. När man nu har att taga hänsyn till detta — det framkom yrkande om rent avslag i statsutskottet —, anser jag, att den starkaste ståndpunkten är att i år stå fast vid status

quo. att alltså icke höja anslaget eller utöka de föreningars antal, som skola ha del av detsamma, utan avvakta och se till, huruvida man icke kan få fram en starkare stämning i framtiden för bidrag till den upplysning om fredssträvandena, varom här är fråga. Regeringen, som har föreslagit ett belopp av 2,500 kronor, säger för övrigt ingenting om fördelningen av medlen mellan föreningarna. Det går alltså mycket väl att ge Svenska Föreningen för Nationernas förbund 2,000 kronor och låta de övriga få 500 kronor tillsammans. Men i vilket fall som helst förefaller det mig, i likhet med herr Lindhagen, som om det ifrågavarande beloppet bleve för litet att dela mellan så många.

Jag menar alltså, att kammaren gör klokast i att följa utskottet härvidlag. Och regeringen behöver så mycket mindre betrakta det som ett misstroende-votum, om icke anslaget på 2,500 kronor går igenom, som hans excellens herr statsministern i fjol yrkade i statsutskottet reservationsvis bifall till ett anslag till Svenska freds- och skiljedomsföreningen å 1,000 kronor, vilket yrkande icke hade framgång. Ett bifall till utskottet blir alltså, menar jag, ett fasthållande å ömse håll vid fjolårets ståndpunkter i frågan.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Holmgren: Herr talman! Vid den förberedande behandlingen av denna fråga inom statsutskottets första avdelning yrkade jag avslag på Kungl. Maj:ts framställning under förevarande punkt. Om man nämligen betraktar detta anslagskrav mot bakgrunden av det förhållandet, att Sveriges andel i omkostnaderna för Nationernas förbund för nästkommande budgetår uppgår till 314,000 kronor, så ligger det nära till hands att den, som i likhet med mig betraktar detta förbund med, som jag anser, välgrundad skepsis, lätteligen gör den reflexionen, att förbundet måtte icke uträtta några så märkliga storverk, om det verkligen behöver lita sig till en liten förening i vårt land för att vi över huvud skola få veta vad förbundet utför och vad dess syften äro. Om å andra sidan en sådan reklam anses ofrånkomlig, så vore det väl rimligare och riktigare, att Nationernas förbund självt skötte om densamma t. ex. på det sättet, att man utgäve skrifter med autentiska upplysningar om förbundets verksamhet och syftemål. Omkostnaderna för en sådan verksamhet borde naturligtvis i så fall för Sveriges del inrymmas inom det anslag å 314,000 kronor, som denna kammare alldeles nyss beviljat för Nationernas förbund.

Den ståndpunkt, omkring vilken första avdelningen av utskottet enades och som sedan blev statsutskottets, var sålunda resultatet av en kompromiss. Kungl. Maj:t har begärt 2,500 kronor till främjande av upplysningsverksamheten för Nationernas förbund, under det att riksdagen i fjol för samma ändamål beviljade endast 1,500 kronor. Motiveringen för en anslagshöjning är emellertid den knapphändigaste man gärna kan tänka sig, måhända av den anledningen, att det rör sig om en jämförelsevis obetydlig angelägenhet och om ett ganska obetydligt belopp. Efter att emellertid ha som sin mening framhållit, att Svenska Föreningen för Nationernas förbund allt fortfarande borde komma i åtnjutande av statsunderstöd, fortsätter hans excellens herr ministern för utrikes ärendena i propositionen på följande sätt: »Av övriga enskilda organisationer med uppgift att sprida kännedom om och intresse för Nationernas förbunds verksamhet och i samband därmed stående internationella problemen anser jag mig böra särskilt nämna Svenska freds- och skiljedomsföreningen, som på senare tid genom föredragsverksamhet och eljest sökt tillgodose detta syfte, och Sveriges Akademiska Förening för Nationernas förbund, vilken sistnämnda särskilt inriktat sig på att bereda yngre akademici möjlighet att göra sig förtrogna med det mellanfolkliga samarbetet. Jämväl sistnämnda föreningar ha-

*Ang.
främjande av
upplysnings-
verksamhet
rörande
Nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang.
främjande av
upplysnings-
verksamhet
rörande
Nationernas
förbund.
(Forts.)

va inkommit med ansökningar om statsbidrag och synes böra tagas under övervägande, huruvida icke även dessas verksamhet är av den art, att de böra erhålla något ekonomiskt stöd från statsmakternas sida.»

Nu måste man säga sig, att ett anslag å 2,500 kronor naturligtvis är mycket obetydligt — för att icke säga otillräckligt —, om det skall fördelas på tre föreningar. Det är just en sådan fördelning, som statutskottet icke velat vara med på. Utskottet har givetvis icke haft möjlighet att sätta sig in i de nya anslagsaspiranternas verksamhet och syftemål. Vi ha sålunda icke kunnat bedöma, huruvida ett statsanslag skall vara behöfligt eller ens lämpligt att bevilja, ty, såsom jag nyss framhöll, propositionens motivering innehåller icke tillräckligt med data, för att de skulle kunna skingra utskottets okunnighet på denna punkt. Vad man än säger, måste man i alla fall erkänna, att samtliga dessa föreningar äro besjälade av intresse för freden. Man kan dock med skäl ifrågasätta, om icke deras fredsintresse skulle kunna börja med att de hölle fred sinsemellan och icke konkurrerade om statsanslag. Den del av deras verksamhet, som berör upplysning angående Nationernas förbund, borde anförtros åt den sammanslutning, som utslutande har dylik upplysningsverksamhet till uppgift. Genom en sådan koncentration bleve arbetet bättre utfört, och man finge vida större valuta för de medel man lägger ned på ifrågavarande företag.

Nu har herr Bengtsson i Norup framkommit med ett yrkande om höjning av anslaget med 1,000 kronor utöver det belopp, som statsutskottet velat för ändamålet disponera. Under sådana omständigheter vore jag naturligtvis oförhindrad att vid omröstningen eventuellt ansluta mig till avslagsyrkandet, eftersom detta närmast stämmer med min realståndpunkt i frågan. Jag begränsar mig emellertid till att instämma i det yrkande om bifall till statsutskottets hemställan på denna punkt, som nyss framfördes av herr Törnkvist i Karlskrona.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **Löfgren**: Herr talman! Till en början ber jag få lämna kammaren det meddelandet, att första kammaren redan behandlat förevarande punkt och med betydande majoritet bifallit Kungl. Maj:ts förslag, gående ut på beviljande av det högre anslagsbeloppet. Jag har icke haft tillfälle att under hela tiden följa diskussionen i denna kammare, men då jag förmodar, att ungefär samma synpunkter gjort sig gällande hos kammarens statsutskottsledamöter som hos medkammarens, ber jag att få säga några ord till undanröjande av ett missförstånd, som synes ha fått en viss utbredning inom statsutskottet.

Meningen är här att höja anslaget för upplysningsverksamhet rörande Nationernas förbund till det belopp, som härom året utgick, ehuru anslaget då utslutande avsåg Svenska Föreningen för Nationernas förbund, nämligen 2,500 kronor. Men meningen är samtidigt att ge regeringen, närmast utrikesministern, en viss fullmakt att bestämma om beloppets användning givetvis i första rummet till det gamla ändamålet, för Svenska Föreningen för Nationernas förbund, men även, efter omprövning av lämpligheten i det särskilda fallet, till andra föreningar med liknande uppgift, därvid man givetvis särskilt nämnt dem som till Kungl. Maj:t inkommit med framställningar i detta avseende.

Vad själva syftet med anslaget beträffar, ber jag att få erinra därom, att på Nationernas förbunds församlingsmöten har i olika samband upprepade gånger behandlats frågan, huru på lämpligaste sätt upplysning om förbundets verksamhet och uppgifter skulle kunna spridas. Det har också uttalats, att detta lämpligen borde ske genom privata sammanslutningar på enskilt initiativ. Men samtidigt har i olika resolutioner framställts den mening, att staterna måtte lämna bidrag till denna enskilda verksamhet, vilken vore nödvändig för att så småningom om Nationernas förbund sprida den kunskap och för detsamma vin-

na det intresse, som vore en förutsättning för ett lyckosamt arbete inom förbundet. I sådana beslut har även Sverige deltagit. I besluten eller åtminstone ett av dem förekom ock en särskild passus, i vilken uttrycktes den förhoppningen, att man bland ungdomen i olika länder skulle kunna vinna förståelse för Nationernas förbunds syften. Därför uttalades också särskilt en maning att stödja verksamheten bland ungdomen och icke minst den akademiska ungdomen. Också har en internationell sammanslutning av akademisk ungdom bildats på privat initiativ och huvudsakligen med stöd av enskilda bidrag. Den har en ständig central nere i Genève, den har en professor, som delger de unga akademikerna allt vad han vet — och det är icke så litet — rörande Nationernas förbund. Föreläsarna vid detta institut ha särskilda möjligheter att följa vad som händer och meddela information om vad som förekommer. Dit ha även från Sverige sänts ombud eller »lärjungar», om man så vill, detta med hjälp av stipendier, som man fått medel till på enskild väg. Nu är det naturligtvis icke meningen att med det äskade beloppet skapa några stipendiefonder eller dylikt, utan avsikten är att från statens sida i någon mån fullfölja den tanke, som kom till uttryck i nyss omnämnda beslut, vari vi deltagit, och att ge en viss erkänsla eller honnör åt det arbete, som härutinnan pågår.

Vad vidare Svenska freds- och skiljedomsföreningen angår, förhåller det sig så, som vi veta, att denna förening har den största anslutningen ute bland folket. Man kan kalla Föreningen för Nationernas förbund för en »officiös» förening, som förmedlar nyheter från sekretariatet och från utrikesdepartementet till allmänheten. Men hela dess organisation och läggning är icke sådan, att den i lika hög grad träffar de breda lagren, som de gamla koryféerna inom Svenska freds- och skiljedomsföreningen kunna göra. Och även om man i ett eller annat måste erkänna, att den upplysning, som Svenska freds- och skiljedomsföreningen bedrivit, kanske icke alltid varit vederhäftig, så har den i alla fall varit icke blott välmående utan ock buren av en verklig fredsvilja, som minst av alla andra kammaren bör förakta. Dessutom är det denna förening, som i vårt land först burit fram skiljedomstanken, vilken nu — det vågar jag säga — anses vara det mest centrala och bärande i allt internationellt fredsarbete. Sedan Nationernas förbund börjat under de sista åren mer än tidigare ägna sig åt skiljedomsidéns utsträckning, har också föreningen ägnat uppmärksamhet åt förbundet mer än förut. Jag frågar: skulle det icke vara värt 500 kronor, värt att riksdagen visade någon égard och erkänsla för den goda vilja, som Svenska freds- och skiljedomsföreningen ådagalagt att tillgodogöra sig och allmänheten de rön och erfarenheter, som för skiljedomstankens förverkligande gjorts tidigare och nu genom Nationernas förbund? Jag hoppas, herr talman, att kammaren måtte i likhet med medkammaren bifalla Kungl. Maj:ts förslag.

Herr Spångberg: Herr talman! När man läser rubriken till förevarande punkt, om anslag »till främjande av upplysningsverksamhet rörande Nationernas förbund», kan man lätt få den uppfattningen, att anslaget skulle användas till verklig upplysning om detta förbunds innebörd. Herr Bengtsson i Norup ville ock i sitt anförande göra gällande, att så vore fallet. Det må emellertid tillätas mig att tvivla på den saken. Om anslaget skulle begagnas till ifrågasvarande syfte, borde man upplysa om att Nationernas förbund icke är något annat än ett med fredsfraser behängt våldsinstitut, som så långt ifrån att vara ett fredens redskap är en institution, varifrån freden hotas. Det är också meningen att det — för all del obetydliga — anslag, som det här gäller, skall användas till agitation för nämnda våldsinstitut och till spridande av den missuppfattningen, att det skulle vara fråga om ett fredens instrument. Herr utrikesministern styrkte mig också i den uppfattningen genom det anförande han nyss höll.

*Ang.
främjande av
upplysnings-
verksamhet
rörande
Nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang.
främjande av
upplysnings-
verksamhet
rörande
Nationernas
förbund.
(Forts.)

Liksom vi från kommunistiskt håll icke kunna vara med om att bevilja något som helst anslag för Sveriges anslutning till Nationernas förbund utan arbeta allt vad vi kunna för att sådana anslag må vägras, kunna vi icke heller vara med om att bevilja medel till en förening, som inom Sverige skall bedriva agitation för förbundet. Från den utgångspunkten ber jag, herr talman, att få yrka avslag på såväl utskottets hemställan som på reservationen.

Herr **Bengtsson** i Norup: Herr talman! Herr Holmgren gjorde sig till tolk för den uppfattningen, att ett förhöjt anslag till fredssträvandena icke borde beviljas, emedan ifrågavarande föreningar icke kunde hålla fred sinsemellan. Ja, när man önskar att få hela anslaget till den förening man bäst tycker om, är det ingen konst att rikta sig mot de andra och säga, att de icke hålla fred. Det är ju helt naturligt, att de icke *kunna* vara nöjda med ett sådant tillvägagångssätt.

Vidare säger herr Holmgren, att Nationernas förbund bör verka genom sina gärningar. Ja, det är alldeles riktigt, det är icke härom vi tvista. Men det är fråga om, i vad mån det svenska folket har reda på de gärningar, som Nationernas förbund utför. Litet var bör känna till, att förbundet gör ett arbete, som tryggar freden och skapar samförstånd mellan nationerna och bereder möjlighet till utjämning av sådana små fultigheter, vilka tidigare ofta varit anledning till krig, och jag anser, att svenska riksdagen icke bör vara så njugg med anslaget i detta fall. Jag kommer i fortsättningen, när det blir fråga om statsutskottsärenden, att tala för sparsamhet på andra håll, men gäller det en så stor sak som denna — gäller det att låta svenska folket få en objektiv framställning av Nationernas förbunds verksamhet — då bör icke riksdagen neka en ökning av 1,000 kronor. Det är värt mycket mera än så, om man kan undanröja alla de oriktiga framställningarna rörande Nationernas förbund. Vi höra från yttersta högern och yttersta vänstern varningsrop mot att stödja förbundet — av olika bevekelsegrunder, det må så vara —, men vi som ha den övertygelsen, att de olika folken i vår tid äro besjälade av en inre längtan att hålla fred, böra vara med om att genom detta lilla anslag sprida kunskap om förbundet ute bland folket. Jag tror, att det här gäller ett anslag, som väl låter försvara sig för både nutid och eftervärld.

Med dessa ord, herr talman, ber jag att få vidhålla mitt yrkande.

Herr **Törnkvist** i Karlskrona: Herr talman! Jag måste vidhålla, att enligt min mening utskottets ståndpunkt i detta fall är den säkraste. Herrarna på regeringsbänken ha ju själva som riksdagsmän varit med om successiv nedskrivning av ifrågavarande anslag under senare åren. För budgetåret 1923—1924 fick nämligen föreningen 3,000 kronor. Detta anslag nedskrevs för budgetåret 1924—1925 till 2,500 kronor och sistnämnda belopp beviljades även för budgetåret 1925—1926, dock med en så pass kraftig kommentar från riksdagens sida, att regeringen ansåg sig skyldig gå ned ytterligare och i statsverkspropositionen till 1926 års riksdag icke äska mer än 1,500 kronor. På detta sätt har ärendet behandlats av riksdagen, och riksdagen får ju gunås taga konsekvenserna av sina egna handlingar. Det har således tidigare rått liksom en viss aversion mot fredsverket! A la bonne heure! Om det berättigade däri vill jag nu icke yttra mig. Men om andra kammaren nu är beredd att handla på samma sätt som första kammaren nu i dag gjort, så skall det åtminstone icke bereda mig någon särskild smärta. Jag vill dock framhålla, att statsutskottets första avdelning icke missförstått regeringen. Vad som i den riktningen kan ha sagts i första kammaren är endast ett uttryck för en subjektiv mening. Ätminstone bland andrakammarledamöterna i utskottet har man fattat regeringens ställning så, att den vill att man skall öka anslaget

till 2,500 kronor för att därigenom bereda regeringen en vidare ram för understödjande av fredsverksamheten. Så har åtminstone jag fattat saken.

Man har gjort mig uppmärksam på att yrkande om anslagets slopande framställdes inom statsutskottet. Det är känt att utlåtandet skrivits på avdelningen och det var där yrkande på avslag framställdes. En högertalare i denna debatt har också förklarat, att, om här i kammaren eventuellt framställs ett yrkande i sistnämnda riktning, han skulle anse sig oförhindrad att rösta för bifall till detsamma men att han, då så ej skett, ville biträda utskottets hemställan. Sedan detta uttalande fälldes har här verkligen från det motsatta ytterlighetspartiets sida gjorts yrkande om rent avslag å utskottets hemställan. Vägen ligger sålunda klar för en förening av dessa ytterligheter.

Om man vill undgå en principdebatt rörande anslagets behövlighet överhuvud taget, tror jag därför man gör klokast i att stanna vid att bevilja det belopp av 1,500 kronor, som utskottet föreslagit och som utgår jämväl enligt nu gällande budget. Härtill finnes så mycket större skäl som, åtminstone enligt min åsikt, man, innan man ger sig in på att bevilja ett större belopp för nu ifrågavarande ändamål, bör bättre än hittills skett planlägga sättet för anslagets användande. Vidare tillkommer den omständigheten, att det verkar som en överrumpling att på sätt som i prop. skett skjuta fram en förening, till förmån för vars verksamhet man tidigare år efter år motionerat om anslag utan att riksdagen velat vara med därom. Jag kan, mina herrar, icke finna annat än att utskottets åsikt har mycket starkt fog för sig. Hade anslag av riksdagen tidigare beviljats till Svenska freds- och skiljedomsföreningen, skulle intet ha sagts om saken, men riksdagen har ju i stället år efter år avslagit förslag om anslag till föreningen, och under sådana förhållanden hade Kungl. Maj:t icke bort gå denna genväg. Genom sitt nu förevarande utlåtande har statsutskottet återbragt frågan i dess rätta läge.

I anknytning till min nyss uttalade åsikt att anslaget till fredspropaganda är för litet, vill jag framhålla, att man enligt min mening, för att skapa tillbörligt förtroende för denna propaganda, gör klokt i att lägga fram en plan för fredsarbetet. Därmed skulle man ha en fast grund att bygga på. Jag finner sålunda, herr talman, att utomordentligt starka skäl ligga till grund för detta utskottsutlåtande, till vars kläm jag därför ber att få yrka bifall.

Herr förste vice talmannen **Hamilton**: Herr talman! Skulle Nationernas förbund kunna närmelsevis nå det stora mål, som det satt sig före eller att avvärja krig genom att verka för att på underhandlingarnas väg lösa tvistigheter folken emellan, skulle ett storverk därmed vara vunnet. Tyvärr är det anledning misstänka, att många alltjämt mena, att enda sättet att lösa tvister mellan folken är med stöd av bajonetterna. Det finnes ännu åtskilliga, som fullkomligt missuppfattat Nationernas förbunds syften och åtgöranden. Jag tror därför, att en upplysningsverksamhet på detta område är av behovet påkallad. Vore det icke egendomligt, om andra kammaren i dag, när första kammaren visat ett tydligt prov på sin fredsvilja, som den fordomsdags icke gjorde, skulle avslå Kungl. Maj:ts förslag? Det vore något med hänsyn till andra kammarens traditioner fullkomligt enastående.

Med dessa erinringar ber jag, herr talman, att få yrka bifall till den vid utskottets utlåtande fogade reservationen.

Efter härmed slutad överläggning gav herr talmannen propositioner på 1:o) bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, 2:o) bifall till den vid punkten fogade reservationen samt 3:o) avslag å utskottets hemställan; och förklarade herr talmannen sig anse den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Votering begärdes emellertid av herr Bengtsson i

*Ang.
främjande av
upplysnings-
verksamhet
rörande
Nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang.
främjande av
upplysnings-
verksamhet
rörande
Nationernas
förbund.
(Forts.)

Norup, varför herr talmannen för bestämmande av kontrapositionen ånyo upptog de båda återstående propositionerna, av vilka därvid den under 2:o) angivna nu antogs till kontraposition. I överensstämmelse härmed blev efter given varsel följande voteringsproposition uppläst och godkänd samt anslagen:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i punkten 18 av utskottets förevarande utlåtande nr 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den vid punkten fogade reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser samt voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, företogs omröstning med tillämpning av uppsyningsförfarandet; och befanns därvid flertalet hava röstat för ja-propositionen, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

Punkterna 19—24.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Ang.
ifrågasatt
inköp
av en till
beskicknings-
fastigheten i
Washington
gränsande
tomt.

Punkten 25, angående ifrågasatt inköp av en till beskickningsfastigheten i Washington gränsande tomt.

Uti två likalydande motioner, nämligen nr 76 inom första kammaren av herr *Lithander* och nr 86 inom andra kammaren av herr *Vennerström m. fl.*, hade föreslagits, att riksdagen måtte besluta, att för inköp av en till beskickningsfastigheten i Washington gränsande tomt, närmare omnämnd i ett av professor L. I. Wahlman avgivet, i Kungl. Maj:ts proposition nr 167 till 1925 års riksdag återgivet utlåtande, för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 37,500 kronor.

Utskottet hemställde, att ovanberörda motioner icke måtte av riksdagen bifallas.

Uti en vid denna punkt avgiven reservation hade herr *Järte* förklarat sig anse, att utskottet bort tillstyrka de i ämnet väckta motionerna.

Sedan punkten föredragits, yttrade:

Herr **Järte**: Herr talman! Det mest glädjande, som under fjolåret inträffade i vårt förhållande till främmande makter, torde ha varit de tecken, som skönjdes på att våra förbindelser med Förenta staterna hädanefter komma att få en alltmera livlig och för vårt land gynnsammare karaktär. Vid sådant förhållande kan det måhända inom en snar framtid inträffa, att vår beskickningspersonal i Washington kommer att visa sig otillräcklig. Jag vill då erinra därom, att för ett par år sedan en legationssekreterartjänst vid beskickningen i Washington blev indragen. Svenska staten inköpte för ett par år sedan ett beskickningshus i Washington, vilket är synnerligen väl beläget i en av stadens förnämligare delar och vilket synes vara skickat att för ganska lång tid framåt motsvara behovet av ett beskickningshus i den stora unionens huvudstad. Men för kanslipersonalens vidkommande är utrymmet väl så begränsat. Den, som haft tillfälle avlägga ett besök på ort och ställe, kan som jag omvittna, att kanslipersonalen nu får inrymmas uppe i våningen och att man skulle ha fördel av att kunna på ett mera koncentrerat sätt under byråtiden

härbärgera personalen i fråga. Det kan, som sagt, framdeles visa sig behöfligt att till legationshuset göra en tillbyggnad av mindre omfattande, relativt anspråkslös karaktär. Bredvid legationshuset ligger nu en obebyggd tomtremsa, som är i annans ägo. Om ett hus av någon ansenligare höjd uppföres på denna tomt, skulle detta hus bl. a. skymma för fönstren i en del rum i legationshuset, vilka för närvarande disponeras av kanslipersonalen, och därigenom vålla viss otrevnad. Redan detta vore ett skäl att söka förebygga, att nämnda tomt blir bebyggd på skrymmande sätt. Nu har beskickningschefen i Washington anmält, att fara föreligger för att den nuvarande ägaren skall försälja tomten att användas för byggnadsändamål. Tomtägaren hembjuder emellertid tomten till svenska staten för det billiga priset av 10,000 dollars. Vid omedelbar affär skulle staten rent av kunna förvärva tomten för 9,000 dollars. Det är ett ganska billigt pris, mina herrar! Det gör bara 85 kronor för kvadratmetern, och jag vågar påstå — och det har visst redan också påpekats i första kammaren av en framstående förutvarande kommunalman från Stockholm — att en tomt med motsvarande förmånliga belägenhet här i staden skulle kosta flera hundra kronor per kvadratmeter. Jag tror det vore klok ekonomi och verkligt framsynst sparsamhet, om svenska staten i tid förvärvade denna tomt. Jag tror inte heller, att man, med tanke på legationshuset i Helsingfors, med skäl kan säga, att »spåren avskräcka». De efterräkningar, som uppstodo i samband med sistnämnda affär, har nämligen berott på att marken, på vilken detta vårt förnämliga legationshus är beläget, ställvis var för svag och började sjunka. Det våldade oväntade svårigheter och oförutsedda merkostnader. I Washington däremot, liksom i alla större amerikanska städer, stiger marken i värde snabbt för varje år. Jag vill visst icke uppmuntra till en liten tomtspekulation, fastän det i och för sig skulle vara lönande, men det vore en akt av klokhet och sparsamhet i förtid att nu på förut anförda skäl förvärva ifrågavarande tomt åt svenska staten.

Första kammaren har bifallit min reservation, och jag vädjar till andra kammaren, att, med tanke just på att det här gäller ett led för ävägabrängandet av närmare förbindelser i framtiden mellan Förenta staterna och Sverige, följa medkammarens exempel.

Jag ber sålunda, herr talman, att få yrka bifall till min reservation.

Häruti instämde herrar *Nylander* och *Olsson* i Berg.

Herr **Törnkvist** i Karlskrona: Herr talman! Det förslag, som nu åter framlagts för kammaren, är en gammal bekant. Jag får säga, att det skulle förefalla mig märkvärdigt, om den där gamla bekantingen skulle mera imponera på kammaren i år än i fjol. Den omständigheten att första kammaren befunnits arbeta efter en litet löslig metod när den nu gått in för denna motion kan icke ge oss anledning att nu betrakta detta spörsmål från annan synpunkt än vi gjorde i fjol.

Hur ligger då denna angelägenhet till? Den siste ärade talaren sade något, som kom mig att göra ungefär följande reflexion: Är det verkligen vid husköp ett nödvändigt villkor för trevnad, att man lägger sig till med alla granntomterna? Av den siste ärade talarens sätt att uttrycka sig drog jag den slutsatsen, att han ansåg så vara fallet. Både i fjol och i år har man som ett skäl för tomtförvärvet åberopat, att tomten ligger tätt intill beskickningens hus. Fjolårets riksdag ansåg emellertid den omständigheten, att beskickningspersonalen skulle få det litet mörkare i sina rum, icke böra föranleda riksdagen till att låta staten köpa ett tomtområde, som i övrigt kan anses vara ganska överflödigt. Att tomtområdet är överflödigt för beskickningen i Washington vitsordades av ett uttalande av dåvarande chefen för utrikesdepartementet. Han

*Ang.
ifrågasatt
inköp
av en till
beskicknings-
fastigheten i
Washington
gränsande
tomt.
(Forts.)*

*Anq.
ifrågasatt
inköp
av en till
beskicknings-
fastigheten i
Washington
gränsande
tomt.
(Forts.)*

säger å propos det som skäl för tomtförvärvet åberopade behovet av mera utrymme i händelse av en utökning av beskickningens personal: »Vad det skälet beträffar, har jag icke ansett det vara tillräckligt vägande för att motivera ett inköp, då man för närvarande icke har anledning antaga, att någon utvidgning av beskickningens personal därute behöver ske, som kan behöva föranleda ökat lokalutrymme.» Var och en förstår ju, att detta uttalande icke var avsett att gälla i all evighet lika litet som det var avsett att ha giltighet för exempelvis blott ett års tid. Utrikesministern har givetvis avsett en tidrymd, som han såsom ansvarig utrikesminister kunde överblicka. Det synes mig, som om kamraren i fjol tagit ståndpunkt till frågan, huruvida det i en närliggande framtid kan bli tal om utökning av personalen vid legationen i Washington, och därvid kommit till det resultatet, att en dylik utökning icke kan ifrågakomma.

Nu framhålla motionärerna, att en ny omständighet tillkommit, nämligen att tomten utbudits till försäljning. Såvitt jag kan finna av handlingarna i ärendet, är detta skäl ingalunda nytt. Tomten har redan tidigare varit utbud till salu. Samma skäl granskades av dåvarande chefen för utrikesdepartementet. Han säger i sitt anförande i fjolårets riksdag följande: »Jag vill tillägga, att jag icke i detta ögonblick kan upplysa om, huruvida tomten fortfarande är till salu, ty då framställning på sin tid gjordes av ministern därute, angavs en viss frist, inom vilken accepterandet av anbudet skulle äga rum, och sedermera fanns icke tomten längre på hand. Denna frist är numera utgången, och jag vågar icke uttala mig om huruvida det alljämt finns någon möjlighet att förvärva tomten i fråga.» Sålunda tomten har varit till salu. Frist att få köpa tomten och möjlighet att få köpa den, det är praktiskt taget samma sak, därför att fristen ger man ju för att imponera; man är angelägen att få sälja, men begränsar av affärsskäl tiden för utbudet.

Jag kan sålunda, herr talman, icke finna, att sakskalet ligga så till, att det kan anses nödvändigt för beskickningens arbete och intressen, att vi förskaffa oss denna tomt.

Men här möter en annan omständighet, som jag för min del anser vara av den beskaftenheten, att man måste betrakta hela denna historia såsom ganska avskräckande. Vi ha helt nyligen klubbat igenom en punkt, som hade till signatur »Beskickningshuset i Helsingfors». Detta beskickningshus har ju varit en historia för sig, såsom ju är allom bekant. Skall nu riksdagen, som är överens med regeringen om att det icke föreligger något behov av att utöka personalen i Washington, skall riksdagen med tanke på att det möjligen kan uppstå något behov härutinnan i en fjärrare framtid vara med om att vi skaffa oss ett tomtområde där ute, som absolut ständigt kommer att ligga som en mara över oss med en tyst maning: bebygg den där jordlappen, bebygg den tomten. Det är åtminstone icke för svenska regeringen någon ära att vara ägare till en jordlapp där ute vid vårt beskickningshus, då det på det där området endast växer några buskar, några träd eller några dåliga gräsmattor. Nej, här blir det nog så, att det måste bli tal om att bygga ett hus på tomten, och ett beslut i dag om inköp av tomten innebär sålunda mer eller mindre direkt en förpliktelse att bygga detta hus, som vi i detta ögonblick måste säga oss är absolut onödigt. Det går ej an att här komma med den invändningen, att man kan bygga ett litet hus, ett obetydligt hus. Ty den svenska äran, då den tager sig uttryck i dessa ting, gör sig alltid gällande på det sättet, att det skall vara något magnifikt. Det är ju härvidlag ganska betecknande för övrigt vad jag hörde i utskottet, när denna fråga var på tal. Där gjordes det en jämförelse mellan finska presidentens palats och det svenska beskickningshuset i Helsingfors, en jämförelse som utföll alldeles utomordentligt till fördel för vårt hus, vilket egentligen förtjänade namnet palats, under det att det andra var av en vida blygsammare karaktär. Jag har icke själv sett husen i

fråga och jag anför sålunda detta i andra hand; för vederhäftigheten få de personer svara, som varit där ute.

Jag tycker icke att riksdagen, i varje fall icke andra kammaren, skall ge sig in på några sådana här förhandshistorier av vidlyftig ekonomisk innebörd, utan säga nej, när det nu är så, att ett oundgängligt behov icke föreligger. Vill första kammaren taga på sitt ansvar, såsom den nu synes ha gjort, att gå in för den här affären, så är det i varje fall vår plikt att säga nej, och detta med desto större eftertryck.

På dessa skäl ber jag därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan på denna punkt.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **Löfgren**: I anledning av att en del skäl för och emot motionen blivit anförda, som måhända kunde tarva en kort belysning från min sida, ber jag att få säga ett par ord.

För det första skulle icke heller jag vilja tillråda riksdagen att fatta ett beslut, som hade till innebörd, att man nu på grund av ett framtida eventuellt behov av utvidgning skulle inköpa den tomt, som det här är fråga om. Men jag måste å andra sidan vitsorda, att när jag inte för min del upptog något anslagsäskande på denna punkt i statsverkspropositionen, så berodde det på att jag i likhet med min företrädare resonerade som så, att även om en gång i framtiden ett behov av utvidgning kunde komma att föreligga, så föreligger det icke ännu; det är icke aktuellt nu, och tomten springer icke bort. Jag vill dock nämna, att efter statsverkspropositionens avgivande ligger saken i det läge, att man kan ha en viss farhåga för att tomtens verkligen springer bort. Enligt de upplysningar, som inkommit från ministern där ute, är det nämligen icke bara så, att tomtens har från dess nuvarande ägare utbudits till försäljning, utan även så, att spekulanter ha anmält sig. Och ehuru ägaren fortfarande står för att han i första hand vill sälja den till svenska staten, så kan han icke binda sig härför för någon längre tid. Det föreligger sålunda enligt ministrerns uppgift en bestämd fara för att tomtens säljes, och då måste jag säga, att härmed skulle nog en betydande värdenedsättning i och med detsamma drabba legationshuset. Ty även om man inte tager sådan hänsyn till legationspersonalen, som herr Törnkvist här har berört, och sålunda alldeles bortser från omsorgen om dess bekvämlighet, måste man dock säga sig det, att om den tomt, som ligger omedelbart ovanför denna byggnad, blir bebyggd, kommer värdet för det lägre liggande huset bliva i hög grad förminskat.

Det är med hänsyn till detta förhållande, som jag för min del tror, att det vore av vikt för staten att förhindra en sådan transaktion och att förvärva tomtens, då ju det fulla värdet för legationshuset bevaras först genom ett sådant förvärv.

Herr **Bengtsson** i Norup: Herr talman! Jag har nödgats begära ordet med anledning av hans excellens utrikesministrerns anförande.

Enligt min mening har svenska riksdagen under de sista åren fått en så pass hård läxa för sina anslag till inköp av tomter och byggnader i olika länder, att det är allt skäl att gå försiktigt fram. Det anfördes nyss av herr Törnkvist några antydningar angående beskickningshuset i Helsingfors, ett ärende som icke föranlett någon diskussion därför att reservanten på denna punkt, herr Anderson i Råstock, icke är närvarande. Annars hade det nog varit åtskilligt att säga om den saken. Ty att köpa ett hus för 190,000 kronor och sedan reparera det för kostnader, så att det hela uppgår till nära 900,000 kronor, det är dock ett sätt att använda pengar, som omöjligt kan för-

*Ang.
ifrågasatt
inköp
av en till
beskicknings-
fastigheten i
Washington
gränsande
tomt.
(Forts.)*

Ang.
ifrågasatt
inköp
av en till
beskicknings-
fastigheten i
Washington
gränsande
tomt.
(Forts.)

svaras av någon förständig människa, den må vara enskild person eller tillhöra riksdagen. Även när det gällde ett annat inköp, så blev man i riksdagen vilseförd; jag syftar på inköpet av legationshuset i London, som nog ännu lever i friskt minne. Nej, man bör nog vara en smula försiktig hädanefter och icke utan vidare gå in på sådana här vägar.

Då nu herr utrikesministern meddelat att det inkommit vissa på sakläget i någon mån inverkan uppgifter, sedan propositionen skrevs, så får detta likväl icke påverka statsutskottets ledamöter till att frånga sin ståndpunkt utan frågan får anstå till ett annat år, även om det hotet nu liksom flera år tidigare föres fram att tomten annars försäljes. Här har det sagts, att den som sett huset och tomten icke kan gå emot det här förslaget. Jag vill då meddela, att jag har sett platsen och varit i huset. Men jag har i alla fall både i utskottet och här i kammaren ansett mig böra sätta mig emot ett inköp, därför att köpet är onödigt.

Det säges nu att man riskerar att, om ett hus bygges å tomten detta kommer att förmörka bostäderna i svenska statens legationshus. Ja, men om svenska staten själv bygger, kommer det också att verka skymmande på det nuvarande huset. Även om det nu säges att man ju kan bygga lågt, så tror jag i likhet med herr Törnkvist och med kännedom om tendenserna hos oss, att huset nog blir så storslaget som möjligt utan hänsyn till dess förmörkande inverkan.

Nu har det också sagts — icke i år men förut — att det icke är någon risk att köpa tomten, ty om man icke vill behålla den, så kan man ju sälja den utan att förlora något. Härtill vill jag endast invända att jag hoppas att riksdagen icke ger sig in för att bli tomtjobbare och att det icke kan bli tal om att köpa en tomt, som det icke är meningen att behålla. Men just det motiv, som herr Järte förde fram, att det verkligen skulle förefinnas ett behov att bygga på tomten, visar enligt min mening, att man har all anledning att gå emot förslaget, ty det nuvarande beskickningshuset är tillräckligt stort för ändamålet. Och om redan nu behovet framhålles som ofrånkomligt, ha vi kanske redan nästa år eller året därpå att vänta ett förslag om byggande av ett palats, eller vad det nu blir, på tomten.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Herr Rydén: Herr talman! Det är ju svårt för den, som icke på ort och ställe satt sig in i dessa förhållanden, att bilda sig en föreställning om lämpligheten ur statens synpunkt att köpa eller underlåta att köpa tomten i fråga. Men jag får nu säga det, att jag tror det vore klokt av riksdagen att här hålla sig på den säkra sidan och icke inlåta sig på tomtköpet på grundval allenast av enskilda motioner, låt vara att motionärerna själva varit där ute och sett tomtförhållandena. Men det är icke gärna möjligt att de kunna ha blivit så insatta i allt vad som sammanhänger med denna fråga, att man på grundval av deras uttalanden kan bilda sig ett omdöme i frågan. Vi ha sett vad som hänt i fråga om Helsingforshuset, hur riksdagen kommit att medverka i att engagera svenska staten för inemot 1 miljon kronor. Och fastän man i detta fall haft till grundval för sitt beslut upplysningar och uppgifter, inhämtade av offentliga myndigheter, så har riksdagen ändå blivit till den grad förd bakom ljuset beträffande de kostnader, som vore förenade med att skaffa ett tidsenligt beskickningshus i Helsingfors. När man ser något sådant, ser att t. o. m. offentliga myndigheters utredningar och uppgifter kunna var behäftade med en så utpräglad ovederhäftighet, att man blir alldeles kuggad på köpet, då förefaller det mig klokast av riksdagen att icke ge sig in i affärer i Amerika på grund av enskilda motionärens framställning.

Nu har visserligen här från hans excellens utrikesministern framkommit en uppgift, att man hade anledning att nu se denna fråga på annat sätt, än

som skedde vid statsverkspropositionens avfattande, men jag tror, att det under sådana förhållanden vore riktigast, att man finge motse en proposition från Kungl. Maj:t, som innehölle fullständiga och grundliga uppgifter om det hela. Och icke minst anser jag, att det är önskvärt, att man, innan man går in för detta tomtköp, får klart för sig, vad tomten skall användas till i framtiden. De som deltog i fjolårets behandling av frågan om inköp av beskickningshus i Washington minnas säkerligen, att huset, att döma av visade fotografier, icke är av någon vidare imponerande beskaffenhet, utan närmast att likna vid en ganska banal privatbostad och sålunda icke i och för sig bör föranleda att staten där bygger ett kontinentalt hus; utan kan det möjligen i framtiden visa sig nödvändigt att utvidga beskickningshuset i Washington, så kan det vara minst lika ändamålsenligt den gången att sälja det hus, som köptes i fjol, vilket som sagt är uppfört som ett privathus, och i stället förvärva ett vid den tänkta tidpunkten lämpligare hus.

Det är som sagt, herr talman, möjligt att motionärerna här ha rätt, men när man ser, hur illa det slagit ut även i de fall, då man haft offentliga myndigheters undersökningar att bygga på, så tror jag att detta bör mana till försiktighet, så att man icke beslutar att bygga denna byggnad, utan att ha grundliga och vederhäftiga utredningar i saken att hålla sig till. Är det så, att hans excellens utrikesministern anser det vara för staten önskvärt att ge sig in på denna affär, så hemställer jag att det måtte avlämnas en proposition, så att vi få se närmare på saken på grundval av exakta och mera omsorgsfullt utarbetade uppgifter.

Jag tror därför, herr talman, att det är lämpligt att vidhålla den ståndpunkt, som riksdagen intog i fjol i denna fråga, och jag ber att i enlighet härmed få yrka bifall till utskottets hemställan.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till de i ämnet väckta motionerna; och förklarade herr talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes emellertid av herr Järte, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes samt anslogs:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i punkten 25 av utskottets förevarande utlåtande nr 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit de i ämnet väckta motionerna.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser samt voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, företogs omröstning med tillämpning av uppresningsförfarandet; och befanns därvid flertalet hava röstat för ja-propositionen, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

Punkten 26.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 27.

Lades till handlingarna.

*Ang.
ifrågasatt
inköp
av en till
beskicknings-
fastigheten i
Washington
gränsande
tomt.
(Forts.)*

Punkten 28.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 8.

Slutligen föredrogs bankoutskottets utlåtande, nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående tillfälliga lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, i vad angår flottans pensionskassa; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtande, nr 1, i anledning av väckt motion om Sveriges utträde ur Nationernas förbund; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord;

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av komministersgården i S:t Lars församling i Linköping; och

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av den på biskopslönehemmanet Gödestad nr 3 Lars Börjesgården i Fjärås socken belöpande andel i ett båtsmanstorp.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Lindgren</i>	under 8 dagar fr. o. m. den 8 febr.,	
» <i>Röing</i>	» 3 » » » 7 »	
» <i>Svensson</i> i Betingetorp	» 6 » » » 7 »	
» <i>Spångberg</i>	» 4 » » » 7 »	och
» <i>Ernfors</i>	» 3 » » » 7 »	.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 5.2 e. m.

In fidem.
Per Cronvall.